

คู่มือ การดำเนินงานโครงการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี กรมส่งเสริมการเกษตร

E-mail : saraburi@doae.go.th

E-mail : kasetsaraburi@hotmail.com

คำนำ

สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี ได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ปี พ.ศ. 2557 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานโครงการต่างๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ ที่ได้กำหนดแผนงบประมาณ ผลผลิต (เป้าหมายเกษตรกร) เพื่อให้หน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบตามตัวชี้วัด ทั้งเชิงปริมาณ คุณภาพ และเวลา และเป็นคู่มือเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ โดยคู่มือดังกล่าวได้รวบรวมรายละเอียดโครงการเพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ปี 2557 และเป็นกรอบในการปฏิบัติงานตามความเหมาะสมกับศักยภาพ และความพร้อมของบุคคลเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี
กุมภาพันธ์ 2557

สารบัญ

(หน้า)

ก.1 โครงการส่งเสริมการเกษตรตาม คง.2

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 : เร่งรัดการพัฒนาประเทศและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

เกษตรกร 1,761 ราย งบประมาณ 1,351,925 บาท

1.1 แผนงาน : รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เกษตรกร 40 ราย งบประมาณ 28,000 บาท

1.1.1 กิจกรรมหลัก : เสริมสร้างความรู้ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เกษตรกร 40 ราย งบประมาณ 28,000 บาท

1. โครงการเตรียมความพร้อมผลไม้ไทยก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน 1 - 4

เกษตรกร 40 ราย งบประมาณ 28,000 บาท

1.2 แผนงาน : ส่งเสริมสินค้าด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

เกษตรกร 1,721 ราย งบประมาณ 1,323,925 บาท

1.1.2 กิจกรรมหลัก : พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

2. โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (ไม้ผล) 5 - 10

เกษตรกร 50 ราย งบประมาณ 36,000 บาท

3. โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (สมุนไพร) 11 - 13

เกษตรกร 85 ราย งบประมาณ 57,000 บาท

4. โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก) 14 - 17

เกษตรกร 300 ราย งบประมาณ 133,000 บาท

5. โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานด้านความปลอดภัยจากสารเคมี 18 - 19

เกษตรกร 26 ราย งบประมาณ 15,600 บาท

6. โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (น้ำผึ้ง) 20 - 23

เกษตรกร 40 ราย งบประมาณ 106,000 บาท

7. โครงการลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช 24 - 27

เกษตรกร 390 ราย งบประมาณ 297,300 บาท

8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 28 - 31

(จัดระบบการตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์) เกษตรกร 30 ราย งบประมาณ 15,000 บาท

9. โครงการเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร 32 - 34

และเครือข่ายในการผลิตสินค้าเกษตร เกษตรกร 65 ราย งบประมาณ 26,000 บาท

10. โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร 35 - 42

เกษตรกร 220 ราย งบประมาณ 183,500 บาท

11. โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 43 - 49

เกษตรกร 145 ราย งบประมาณ 53,000 บาท

12. โครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรและแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตร 50 - 54

เกษตรกร 20 ราย งบประมาณ 24,000 บาท

13. โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
เกษตรกร 260 ราย งบประมาณ 291,525 บาท 55 - 61
14. โครงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป
เกษตรกร 90 ราย งบประมาณ 86,000 บาท 62 - 64
2. ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน
เกษตรกร 710 ราย งบประมาณ 281,750 บาท
- 2.1 แผนงาน : ส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าภาคเกษตร
เกษตรกร 710 ราย งบประมาณ 281,750 บาท
- 2.1.1 ผลผลิต : เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ
เกษตรกร 710 ราย งบประมาณ 281,750 บาท
- 2.1.1.1 กิจกรรมหลัก : สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เกษตรกร 710 ราย งบประมาณ 281,750 บาท
15. โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว
เกษตรกร 50 ราย งบประมาณ 50,000 บาท 65 - 68
16. โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ
เกษตรกร 600 ราย งบประมาณ 87,750 บาท 69 - 73
17. โครงการพัฒนาพื้นที่เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดสระบุรี
เกษตรกร 60 ราย งบประมาณ 144,000 บาท 74 - 77

โครงการเตรียมความพร้อมผลไม้ไทยก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน

โครงการเตรียมความพร้อมของผลไม้ไทยก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน

1. ความสอดคล้อง

นโยบายรัฐบาล

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดสรรข้อ 1 : การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน (Growth & Competitiveness)

แผนงาน : รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์กระทรวง/กรมฯ

เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการเกษตรกับประเทศในภูมิภาค

เป้าหมายการให้บริการกรมส่งเสริมการเกษตร : เจ้าหน้าที่และเกษตรกรมีความรู้ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์กรมส่งเสริมการเกษตร : เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตร

2. หลักการและเหตุผล

ในปี เป็นกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนี้อาจก่อให้เกิดผลทางด้านบวกและลบต่อสินค้าเกษตรของไทยหากไม่มีการเตรียมความพร้อม ประกอบกับสถานการณ์ด้านการตลาดสินค้าเกษตรและอาหาร ของโลกในปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนการผลิต และมาตรฐานการผลิตสินค้า ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละประเทศ ผู้นำเข้า ซึ่งปัญหาในการนำเข้าสู่สินค้าเกษตรที่พบ ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาในด้านการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี (Non – Tariff Barrier : NTB) ที่มีมากขึ้น โดยเฉพาะมาตรฐานการผลิต ข้อกำหนดการใช้แรงงาน ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับปัญหาด้านต้นทุนการผลิตนั้น หากมีต้นทุนสูงเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียนอื่นๆ อาจทำให้ขาดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก อีกทั้งในปัจจุบันยังมีปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอยในประเทศผู้นำเข้าในภูมิภาคต่างๆ ทำให้ผู้ซื้อชะลอการส่งสินค้า และมีความโน้มเอียงไปในทิศทางที่ต้องการบริโภคสินค้าราคาถูก ทำให้การทำตลาดสินค้าเกษตรส่งออกของไทยมีความยากมากขึ้น

กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของผลไม้ ๔ ชนิด คือ ทุเรียน มังคุด ลำไย และมะม่วง จึงทราบว่าผลไม้ทั้ง ๔ ชนิด ซึ่งเป็น Product champion อยู่ในเกณฑ์ที่พร้อมจะแข่งขันได้ในระดับอาเซียน และเพื่อให้เกิดความพร้อมอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๕๘ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้ผลไม้ไทยและเกษตรกรให้มีความรู้ที่พร้อมจะยกระดับมาตรฐานการผลิตที่สูงขึ้นจากระดับเดิม (GAP) ให้ได้มาตรฐานระดับอาเซียน (ASEAN GAP) ภายใต้โครงการเตรียมความพร้อมผลไม้ไทยก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.1 เพื่อสร้างมาตรฐานการผลิตให้แก่เกษตรกรและสวนผลไม้ คือ มะม่วง ให้ได้มาตรฐานอาเซียน (ASEAN GAP)

3.2 เพื่อพัฒนาเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ให้มีความพร้อม วิทยุทัศน์กว้างไกลเวทีประชาคมอาเซียน

3.3 เพื่อรักษาฐานการผลิตและการตลาดของผลไม้ไทยคุณภาพดีในระดับอาเซียน

3.4 เพื่อให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนการทำงานระหว่างประเทศคู่แข่ง (มะม่วง – ฟิลิปปินส์)

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินงาน

เกษตรกร 40 ราย ในพื้นที่ อำเภอแก่งคอย อำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสระบุรี ได้รับความรู้และการเตรียมความพร้อมให้เข้าสู่มาตรฐาน (ASEAN GAP)

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตร เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มุ่งหวังที่จะสร้างแบรนด์ไทยในผลไม้ ได้แก่ มะม่วง เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตมีแบรนด์มาตรฐานในสินค้าของตนเอง พร้อมทั้งแข่งขันได้ในเวทีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558 สาระสำคัญของโครงการนี้ คือ การให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรจำนวน 2 หลักสูตร ตามลำดับก่อน-หลัง ดังนี้

หลักสูตรที่ 1 “การเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP” ดำเนินการ ดังนี้

1. กรมส่งเสริมการเกษตรจะทาโมเดลการพัฒนาเจ้าหน้าที่ในหลักสูตร “การเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP” จังหวัดละ 2 คน ให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP จากนั้นเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะทำหน้าที่ เป็นวิทยากรในการอบรมเกษตรกรในพื้นที่ของตนอีกต่อไป
2. สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดอบรมเกษตรกร ซึ่งอยู่ในพื้นที่ 2 อำเภอ อำเภอแก่งคอย 30 ราย อำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสระบุรี 10 ราย รวมเป็นจำนวนเกษตรกรทั้งสิ้น 40 ราย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP โดยมีเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดที่ผ่านการอบรมจากกรมส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่ เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้

หลักเกณฑ์/เงื่อนไขการดำเนินงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด :

- 1) ประชาสัมพันธ์และชี้แจงโครงการให้เกษตรกรในพื้นที่ทราบ โดยเน้นเกษตรกรที่เป็นผู้ผลิตไม้ผล ได้แก่ มะม่วง ซึ่งเป็นสินค้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ผลักดันเกษตรกรผู้ผลิตให้ได้มาตรฐาน ASEAN GAP ก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558
- 2) รับสมัครเกษตรกรผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรการเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP เป้าหมายเกษตรกรตามที่ระบุไว้ในเอกสารคง. 2
- 3) พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

คุณสมบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

- 1) เป็นเกษตรกรผู้ผลิตไม้ผลคุณภาพดี ได้แก่ มะม่วง กรณีเป็นเกษตรกรที่เป็นผู้ผลิตไม้ผลคุณภาพดีชนิดอื่นๆ แต่มีความตั้งใจจะเข้ารับการอบรมสามารถดำเนินการได้ โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของเกษตรจังหวัด โดยเกษตรกรรายนั้นต้องเข้ารับการอบรมในหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP
- 2) เป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการ
- 3) ยินดีปฏิบัติตามข้อกำหนดของโครงการและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่
- 4) ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกรผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 5) ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม 200 บาท/คน/วัน ดำเนินการทั้งสิ้น 2 วัน
- 6) จัดทำทะเบียนเกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรม พร้อมรายงานผลการฝึกอบรมให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบภายใน 1 เดือน หลังสิ้นสุดโครงการฝึกอบรม ตามระบบรายงานของกรมส่งเสริมการเกษตร

หลักสูตรที่ 2 “การรับรองมาตรฐาน ASEAN GAP” ดาเนินการ ดังนี้

1. กรมส่งเสริมการเกษตรจะทำโมเดลการพัฒนาหลักสูตร “การรับรองมาตรฐาน ASEAN GAP จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด 40 จังหวัด ที่เป็นแหล่งผลิตไม้ผลเน้นหนัก คือ ทุเรียน มังคุด ลำไย และ มะม่วง ให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการรับรองมาตรฐาน ASEAN GAP จากนั้นเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการอบรมเกษตรกรในพื้นที่ของตนอีกต่อไป

2. สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดอบรมเกษตรกร ซึ่งอยู่ในอำเภอแก่งคอย 7 คน อำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ 3 คน รวมเป็นจำนวนเกษตรกรทั้งสิ้น 10 ราย เพื่อให้มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรับรองมาตรฐาน ASEAN GAP โดยมีเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดที่ผ่านการอบรมจากกรมส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่เป็นวิทยากร ถ่ายทอดความรู้ให้

หลักเกณฑ์/เงื่อนไขการดำเนินงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด :

1. รับสมัครเกษตรกรผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งต้องเป็นเกษตรกรที่ผ่านการอบรมจากหลักสูตร “การเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP” เป้าหมายเกษตรกร 10
3. พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

คุณสมบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

1. เป็นเกษตรกรผู้ผลิตไม้ผลคุณภาพดี ได้แก่ มะม่วง โดยเกษตรกรรายนั้นต้องผ่านการอบรม ในหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP เรียบร้อยแล้ว
2. เป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการ
3. ยินดีปฏิบัติตามข้อกำหนดของโครงการและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่
4. ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกรผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
5. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม 200 บาท/คน/วัน ดำเนินการทั้งสิ้น 3 ครั้งๆ ละ 2 วัน
6. จัดทำทะเบียนเกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรม พร้อมรายงานผลการฝึกอบรมให้กรมส่งเสริมการเกษตร ทราบภายใน 1 เดือน หลังสิ้นสุดโครงการฝึกอบรม ตามระบบรายงานของกรมส่งเสริมการเกษตร

6. แผนปฏิทิน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556						ปี 2557					
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. อบรมเจ้าหน้าที่หลักสูตรการเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP					←→							
2. อบรมเกษตรกรการหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP						←→						
3. อบรมเจ้าหน้าที่หลักสูตรการรับรองมาตรฐาน ASEAN GAP							←→					
4. อบรมเกษตรกรหลักสูตรการรับรองมาตรฐาน ASEAN GAP								←→				

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

เกษตรกร 40 ราย ได้รับความรู้เรื่อง การเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP

7.2 ผลลัพธ์

เกษตรกร 40 ราย นำความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

1. มีการอบรมเจ้าหน้าที่หลักสูตร การเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP จำนวน 1 ครั้ง
2. มีการอบรมเกษตรกรหลักสูตรเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP จำนวน 40 ราย
3. มีการอบรมเจ้าหน้าที่หลักสูตร การเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐาน ASEAN GAP จำนวน 1 ครั้ง
4. มีการอบรมเกษตรกรหลักสูตรรับรองมาตรฐาน ASEAN GAP จำนวน 40 ราย

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงานโครงการ

นายอุทัย โกแสน

หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

นายปรีชา พุทธิโชติ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

9. ผู้ประสานงาน

นายปรีชา พุทธิโชติ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

มือถือ 089 8014972

โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (ไม้ผล)

โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (ไม้ผล)

1. ความสอดคล้อง

นโยบายรัฐบาล

-ยุทธศาสตร์ครัวไทยสู่ครัวโลก ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 1 การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานในการผลิต การบริหารจัดการเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์กระทรวง/กรมฯ

- โครงการ Flagship ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้านมาตรฐานความปลอดภัยด้านสินค้าเกษตรและอาหาร ปี 2556-2559 ยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนผู้ผลิตเข้าสู่ระบบมาตรฐาน
- แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2555 – 2559 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสมดุลในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตร ข้อ 1 พัฒนาการผลิตและบริหารจัดการสินค้าเกษตร
- พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร ปี 2551
- ยุทธศาสตร์พัฒนาผลไม้ไทย ปี 2553 – 2557 (คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2552)

2. หลักการ เหตุผล และแนวคิดโครงการ

เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2552 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบยุทธศาสตร์พัฒนาผลไม้ไทย พ.ศ. 2553 - 2557 ซึ่งมีกลยุทธ์การขับเคลื่อน 4 กลยุทธ์ คือการพัฒนาศักยภาพการผลิต โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลัก (2) การพัฒนาตลาดภายในประเทศ (3) การพัฒนาตลาดส่งออก กล่าวคือ "เกษตรผลิต พาณิชย์จำหน่าย" กลยุทธ์ที่ 1 เรื่องการพัฒนาศักยภาพการผลิต จึงเปรียบเสมือนต้นน้ำที่มีความสำคัญในการ ก่อกำเนิดผลไม้คุณภาพและเป็นการแก้ไขปัญหาผลไม้จากต้นทางอย่างแท้จริง กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้จึงเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ที่ที่ 1 ให้ลุล่วงโดยดี โดยมีเป้าประสงค์ คือคนไทยต้องได้รับประทานผลไม้คุณภาพดีเสมือนส่งไป ขายต่างประเทศ และเกษตรกรผลิตแต่ผลไม้คุณภาพดีออกสู่ตลาด และยังมีมุ่งเน้นให้ผู้บริโภคมีความปลอดภัยได้บริโภคอาหาร ที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยความปลอดภัยด้านอาหารเป็นความต้องการของประชาชนในแต่ละประเทศ ซึ่งทุกประเทศได้กำหนดมาตรฐานและกฎระเบียบด้านอาหารปลอดภัยเพื่อปกป้องชีวิตและสุขภาพของผู้บริโภค โดยอ้างอิงจากมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS) เพื่อควบคุมสินค้าเกษตรและอาหารให้ปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารเคมี จุลินทรีย์ และศัตรูพืช ประกอบ กับรัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดยุทธศาสตร์ “ครัวไทยสู่ครัวโลก” ที่ประเทศไทยจะต้องเร่งพัฒนาวัตถุดิบ ที่เป็น สินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานตลอดทั้งระบบ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับระบบการผลิตที่เป็นต้นน้ำ เป็นสำคัญ ซึ่งในปี 2558 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ทำให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรอย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งจะ มีผลกระทบต่อการผลิตและการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศอาเซียนด้วยกัน เพราะความปลอดภัย ด้านอาหารจะถูกนำมาเป็นเงื่อนไขในทางการค้ามากขึ้น ประเทศไทยจึงได้มีการปรับปรุงมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ASEAN GAP โดยปัจจุบัน ได้ประกาศใช้ มกษ 9001-2556 เพื่อเป็นมาตรฐานกลางสำหรับการส่งเสริมและการตรวจรับรองพืชอาหารต่อไป ทั้งนี้ จึงต้องเร่งดำเนินการพัฒนาศักยภาพการผลิตไม้ผลที่เป็นระบบและครบวงจรจึงเป็นแนวทาง การแก้ไขปัญหาตาม ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอย่างแท้จริง

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ทักษะและความชำนาญ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผลให้มีคุณภาพดี สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ แต่เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตยังขาดความรู้ทักษะและความชำนาญในการผลิตที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานระบบการผลิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน ในปี 2557 จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยเน้น 1) การถ่ายทอดเทคโนโลยีในเรื่องการจัดการทั้งก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวสู่ระดับมาตรฐานสากล 2) การส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) และ 3) การส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ดังนั้น จึงเป็นแนวทางที่ทำให้ให้มีผลผลิตไม้ผลคุณภาพดีสู่มาตรฐานออกสู่ตลาด และตรงตามความต้องการ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถขยายฐานการส่งออกสู่ตลาดต่างประเทศได้ตลอดทั้งปี ซึ่งสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาผลไม้ไทยปี 2553 – 2557 กล่าวคือไทยสามารถรักษาความเป็นผู้นำและเป็นผู้ผลักดันการเพิ่มส่วนแบ่งของผลไม้เมืองร้อนในตลาดโลก สำหรับการดำเนินงานโครงการฯ ปี 2557 ได้ตระหนักถึงความสอดคล้องตั้งแต่ต้นน้ำ – กลางน้ำ ซึ่งเริ่มจาก (1) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผลคุณภาพสู่ระดับมาตรฐานสากล (2) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการผลิตไม้ผลอย่างยั่งยืน เกษตรกรเห็นความสำคัญของการเพิ่มมูลค่าสินค้าต่อไป

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล ได้แก่ มะม่วง ให้มีคุณภาพดี มีการผลิต ตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAPพืช) สามารถขอการรับรอง GAP ได้ทั้งแบบรายเดี่ยวและแบบกลุ่ม และสามารถพัฒนาการผลิตตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้

3.2 เพื่อพัฒนางานตามยุทธศาสตร์ผลไม้ให้สัมฤทธิ์ผลและสมบูรณ์ขึ้น

4. เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินงาน (ระบุกลุ่มเป้าหมาย / ระบุจังหวัด)

4.1 กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรผู้ผลิต มะม่วง จำนวน 50 ราย

4.2 พื้นที่ดำเนินการ 2 อำเภอ ประกอบด้วย

4.2.1) อำเภอแก่งคอย อำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสระบุรี

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน (ระบุขั้นตอน/เงื่อนไขโครงการ ให้ชัดเจน)

5.1 ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผลไม้คุณภาพดี

จัดกระบวนการเรียนรู้และศึกษาดูงานเกษตรกร โดยการ

5.1.1 ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตผลไม้คุณภาพดี ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

และการศึกษาดูงานเกษตรกร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล ได้แก่ มะม่วง จำนวน 2 วัน ประกอบด้วย

- 1) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตตามประเด็นที่เป็นปัญหา/ความต้องการ/แนวทางการแก้ไข 1 วัน และ
- 2) นำเกษตรกรทัศนศึกษาดูงาน 1 วัน โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) อำเภอกัดเลือกสถาบันเกษตรกร (กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน) ที่ดำเนินการผลิตไม้ผลเข้าร่วมโครงการ

2) หากมีผู้เข้าร่วมโครงการไม่ครบตามเป้าหมายที่กำหนด และกรณีที่เกษตรกรยังไม่มีกรรวมกลุ่มให้อำเภอดำเนินการจัดการตั้งเป็นกลุ่มผู้ผลิตไม้ผลแบบไม่เป็นทางการและมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มที่ถูกต้อง โดยกำหนดให้กลุ่มที่ตั้งใหม่ควรมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 20 คน/กลุ่ม และเกษตรกรที่คัดเลือกควรเป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่การผลิตติดต่อกันซึ่งสะดวกต่อการบริหารจัดการทั้งด้านการผลิตและการตลาด การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำ

3) ดำเนินการจัดเวทีชุมชน เพื่อให้สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการวิเคราะห์สภาพการผลิตและการบริหารจัดการกลุ่ม ในประเด็นที่เป็นปัญหา/ความต้องการ/แนวทางการแก้ไข ทั้งในด้านการบริหาร การจัดการวิทยากรก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวการผลิตไม้ผล เพื่อพัฒนาการผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ การลดต้นทุน การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การตลาด และการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม เป็นต้น เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกกลุ่ม และค้นหา/วิเคราะห์ปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น

4) จุดเน้นในการวิเคราะห์สภาพการผลิตผลไม้คุณภาพดี โดยการผลิตตามระบบ GAP ซึ่งจังหวัดสามารถเลือกจุดเน้นตามประเด็นปัญหา/ความเหมาะสมของไม้ผลแต่ละชนิด เช่น

- การวิเคราะห์ดิน เพื่อใส่ปุ๋ยให้เหมาะสมกับความต้องการของพืช
- การตัดแต่งกิ่ง และทำให้แตกใบอ่อนพร้อมกัน
- การให้ปุ๋ย ระยะแตกใบอ่อน ระยะติดผล และระยะพัฒนาคุณภาพ
- วิธีการดูแลรักษาและป้องกันกำจัดโรค และแมลงที่สำคัญ
- การใช้สารบังคับเพื่อการผลิตผลไม้นอกฤดู (พาโคบิวทราโซล โปแตสเซียมคลอไรด์)
- การเปิดตาดอกเพื่อกระตุ้นการออกดอก
- การให้ปุ๋ยเพิ่มขนาดผล
- การให้ปุ๋ยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
- การห่อผล
- การคัดแยกผลผลิตตามชั้นคุณภาพและจำหน่ายผลผลิตตามเกรด

5) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตผลไม้คุณภาพดี ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการผลิตไม้ผลให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด จำนวน 1 วัน โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน สถาบันการศึกษา ศูนย์วิจัยด้านวิชาการต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เกษตรกรก้าวหน้าที่ประสบผลสำเร็จ เป็นต้น หลักสูตรที่ดำเนินการได้แก่ การลดต้นทุนการผลิตไม้ผล การเพิ่มคุณภาพผลผลิต การจัดการดินและปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ การผลิตตามระบบ GAP การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ถูกวิธี รวมทั้ง การส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรเกษตรกรคัดแยกผลผลิตตามชั้นคุณภาพและจำหน่ายผลผลิตตามเกรด ทั้งนี้ ขอให้สอดแทรกการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มหรือการบริหารจัดการกลุ่มด้วย

6) ศึกษาฐานศูนย์วิจัยของหน่วยงานวิชาการทั้งภาครัฐและเอกชน/แปลงสาธิตของเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ จำนวน 1 วัน เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาจากการปฏิบัติจริง

7) อำเภอสรุบทเรียน องค์ความรู้ และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขจากผลการวิเคราะห์กลุ่มเป็นรายพืชในรูปแบบของ File ข้อมูลพร้อมบันทึกลงในแผ่นซีดีรอม แล้วจัดส่งให้จังหวัดฯ ส่งให้ส่วนกลางรวบรวมภายในเดือน กรกฎาคม 2557

5.2 พัฒนากลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล

5.2.1 อบรมเกษตรกร เรื่องระบบการผลิตตามมาตรฐาน GAP พืชและทัศนศึกษาฐาน

เงื่อนไขการกำหนดเป้าหมาย

1) ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอประสานงานกับหน่วยตรวจรับรอง ในพื้นที่ร่วมกันกำหนดเป้าหมายเกษตรกรและชนิดพืช และให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร ผู้ประกอบการ ตลาดท้องถิ่น ตลาดค้าส่ง ตลาดค้าปลีก หรือห้างสรรพสินค้าที่มีเกษตรกรเป็นลูกไร่ ทราบเพื่อเชิญชวน ให้เกษตรกรที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

1.1) เป็นเกษตรกรที่ผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ พืชในเขตเศรษฐกิจ(Zoning) พืช เพื่อการส่งออก พืชที่อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด พืชอาหารที่อยู่ใน 27 กลุ่มพืชหรือ 169 ชนิด ที่กรมวิชาการเกษตรให้การตรวจรับรองแปลง

1.2) เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล และสมัครใจขอการรับรองมาตรฐาน GAP

1.3) เกษตรกรที่มีเครือข่ายการตลาดรองรับ (ผลผลิตที่ได้รับการรับรอง GAP)

1.4) เกษตรกรที่มีการผลิตเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้ผลิตพืช กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ฯลฯ

1.5) เกษตรกรทั่วไปที่มีความต้องการใบรับรอง GAP และมีความพร้อมที่จะปฏิบัติ

ตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP 1.6) เกษตรกรที่สมัครขอการรับรองต้องเป็นเจ้าของพื้นที่เพาะปลูกพืชหรือเป็นผู้ถือสิทธิการถือครองที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมายตามเอกสารที่ทางราชการออกให้ ไม่เป็นพื้นที่ผลิตที่ไปบุกรุกในพื้นที่สาธารณะ พื้นที่ป่าสงวน ป่าอนุรักษ์ของกรมป่าไม้ พื้นที่ที่อยู่ในเขตของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หากเกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิหรือไม่มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ผลิตหน่วยตรวจรับรองไม่สามารถให้การรับรองมาตรฐานแหล่งผลิต GAP ได้

2) รับสมัครและจัดทำทะเบียนฐานข้อมูล GAP โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการรับสมัครเกษตรกรที่มีความพร้อมและสมัครใจขอรับรองมาตรฐาน GAP โดยยื่นแบบคำร้องขอใบรับรองฟาร์มหรือใบสมัครตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน โดยใช้โปรแกรมฐานข้อมูล GAP Online (<http://gap.doae.go.th>) เพื่อออกรหัสเกษตรกร และรหัสแปลงสำหรับให้เจ้าหน้าที่ที่ปรึกษาเข้าไปติดตาม ให้คำปรึกษาแนะนำ และประเมินแปลงเบื้องต้น เพื่อส่งหน่วยตรวจรับรองต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ รวมกลุ่มเกษตรกรที่มีการผลิตพืชชนิดเดียวกันหรือกลุ่มพืชที่มีลักษณะการผลิตคล้ายกัน มีที่อยู่ใกล้กันหรือพื้นที่เดียวกัน ประมาณกลุ่มละ 20 -25 คน ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรความรู้เรื่อง GAP ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (มกษ 9001-2556) จำนวน 1 วัน ประกอบด้วย

-ข้อกำหนด 8 ข้อ (ข้อกำหนดหลัก ข้อกำหนดรอง ข้อเสนอ) เรื่อง น้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติ หลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึก ข้อมูลและการตามสอบ

-แผนควบคุมการผลิตพืช (เทคโนโลยีการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพปลอดภัยมีสุขอนามัยและได้มาตรฐาน)

-การจดบันทึก

-การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย และมีการจัดการซากบรรจุภัณฑ์สารเคมีทางการเกษตรโดยไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการจัดการขยะ ของเสีย สิ่งปฏิกูล สิ่งที่ไม่ใช้หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต และลดของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต เพื่อป้องกันการปนเปื้อนไปสู่บริเวณที่ผลิตและผลผลิต รวมทั้งสุขลักษณะส่วนบุคคล

2) จัดทัศนศึกษาดูงาน จำนวน 1 วัน โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ ร่วมวางแผน และคัดเลือก แหล่งเรียนรู้ที่มีความพร้อมในแปลงเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP เพื่อเป็นแหล่งศึกษาดูงาน และนำเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเด็นตามข้อกำหนดในแบบประเมินแปลงเบื้องต้น

3) จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรองมาตรฐาน GAP ได้แก่ ใบสมัคร แบบประเมินแปลงเบื้องต้น เอกสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบ แบบบันทึกเกษตรกร หรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

พร้อมสรุปรายงานเสนอกรมฯ และประสานขอส่งรายชื่อเกษตรกรให้หน่วยตรวจสอบรับรองดำเนินการ ในขั้นตอนการตรวจสอบรับรองให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวต่อไป โดยสำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ให้จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานเสนอกรมฯ และรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-project เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้ว

ขั้นตอนการดำเนินงาน

นักวิชาการเกษตรและนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจากส่วนกลางและสสข.ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนออกติดตามการดำเนินงานและออกให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางการพัฒนาวิธีการดำเนินงานเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอ รวมทั้งแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในด้านการผลิตไม้ผลอินทรีย์ ตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และตามระบบโรงเรียนเกษตรกร ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา อย่างน้อยจังหวัดละ 1 ครั้ง

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผลคุณภาพ												
1.1 จัดกระบวนการเรียนรู้และทัศนศึกษา ดูงาน					←							→
1.2 สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์กรผู้ผลิตไม้ผลคุณภาพดีสู่ระดับประเทศ							↔					
1.3 ศึกษาและวิจัยงานด้านไม้ผล						←						→
1.4 สัมมนาวิชาการด้านไม้ผลเพื่อพัฒนาองค์ความรู้การผลิตไม้ผลคุณภาพดี								↔				
1.5 ผลิตเอกสารวิชาการ						←						→
2. พัฒนากลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผล												
2.1 อบรมเกษตรกรเรื่องระบบการผลิตตามมาตรฐาน GAP พืช และทัศนศึกษาดูงาน				←			→					

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

เกษตรกรไม่น้อยกว่า 115 ราย ได้รับความรู้การผลิตไม้ผลคุณภาพดีสู่มาตรฐาน

7.2 ผลลัพธ์

เกษตรกรสามารถผลิตไม้ผลคุณภาพดี และส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

- 1) เกษตรกร จำนวน 115 ราย ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล
- 2) มีการพัฒนากลุ่มปรับปรุงคุณภาพไม้ผลเพื่อเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 1 กลุ่ม
- 3) เกษตรกรผู้ผลิตไม้ผล จำนวน 115 ราย มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตไม้ผลตามระบบ GAP และ

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงานโครงการ

นายอุทัย โกแสน

หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

นายปรีชา พุทธิโชติ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

9. ผู้ประสานงาน

นายปรีชา พุทธิโชติ

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

มือถือ 089 8014972

โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (สมุนไพร)

โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (สมุนไพร)

1. ความสอดคล้อง

- ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ
 - 3. ยุทธศาสตร์การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน
 - 3.2 การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าภาคเกษตร
 - 3.2.4 ส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดินเชิงระบบ การทำการเกษตรยั่งยืนตามแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์ และลดการใช้สารเคมีในการปรับปรุงคุณภาพดินและสินค้าเกษตร รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- นโยบายสำคัญอื่นๆ ของรัฐบาล
 - ข้อที่ 1 คราวไทยสู่ครัวโลก
- แผนงานส่งเสริมสินค้าด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
 - ข้อ ก.2.1 โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (โครงการ flagship ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) กิจกรรมหลักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

2. หลักการ เหตุผล และแนวคิดโครงการ

ปัจจุบันกระแสความต้องการบริโภคสมุนไพรเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการดูแลสุขภาพทดแทนการใช้สารสังเคราะห์ ทั้งด้านสมุนไพรสุขภาพและเครื่องเทศ เครื่องดื่มสมุนไพร ยาและอาหารเสริมสมุนไพร โดยผู้บริโภคมีความต้องการผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ผลิตแบบอินทรีย์ หรือสมุนไพรที่มีความปลอดภัยจากสารเคมีตกค้าง เชื้อรา จุลินทรีย์ สิ่งปนปลอมและโลหะหนัก และมีสรรพคุณที่มีประสิทธิผลเป็นที่เชื่อถือ ดังนั้นการพัฒนาสมุนไพรจึงให้ความสำคัญกับระบบการผลิตสมุนไพรต้นน้ำ ซึ่งมีความจำเป็นต้องส่งเสริมการปลูกสมุนไพรที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของประเทศหรือสากล และสามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่า ส่งออก และสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ทักษะและความชำนาญ สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันผู้บริโภคทั่วโลกได้ให้ความสำคัญ และเลือกบริโภคสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน แต่เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตของประเทศไทยจำนวนมาก มีความต้องการ ที่จะผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน แต่ยังขาดความรู้ทักษะและความชำนาญในการผลิตพืชที่ถูกต้องตามระบบมาตรฐานเกษตร

3. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสมุนไพรที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน

4. เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินงาน

เกษตรกรจำนวน 85 ราย พื้นที่ดำเนินการอำเภอเมืองสระบุรี และอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

5.1 ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร

5.1.1 อบรมเกษตรกร หลักสูตร การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐานการผลิตและผลิตภัณฑ์สมุนไพร
จังหวัดร่วมกับอำเภอ คัดเลือกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกและหรือผู้แปรรูปสมุนไพรที่มีความสนใจที่จะพัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรให้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน จังหวัดละ 2 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน จำนวน 1 วัน ประเด็นในการถ่ายทอดความรู้

1) ความสำคัญของมาตรฐาน

2) มาตรฐานตามระบบ จี เอ พี พืชสมุนไพร

3) มาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้แก่ จี เอ็ม พี โรงเรือนแปรรูปสมุนไพร มาตรฐานสมุนไพรไทย (มาตรฐานคุณภาพรายพืชสำหรับวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์) และมาตรฐาน มพช (สำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรประเภทต่าง ๆ) ทั้งนี้ให้อำเภอ คัดเลือกประเด็นในการถ่ายทอดให้สอดคล้องตามความต้องการของเกษตรกร ส่วนกลางสนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดตามภาคผนวกคู่มือโครงการ ในเว็บไซต์ของ สสจ. <http://www.agriman.doae.go.th>

5.1.2 อบรมเกษตรกร หลักสูตร การผลิตและการปรับปรุงคุณภาพสมุนไพร

จังหวัด/อำเภอดำเนินการในรูปกลุ่ม จำนวน 1 กลุ่ม 25 ราย โดยคัดเลือกกลุ่มที่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพร ปี 2556 ที่มีความสนใจและพร้อมในการปรับปรุงคุณภาพการผลิตเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน หากไม่สามารถดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนดให้คัดเลือกกลุ่มสมุนไพรอื่นที่เหมาะสม ประเด็นการถ่ายทอดความรู้

1) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร

2) การจัดการผลผลิตสมุนไพรหลังการเก็บเกี่ยวและการทำแห้ง

3) กระบวนการกลุ่ม และการหาปัญหา หาสาเหตุและแนวทางปรับปรุงคุณภาพ

๔) การศึกษาดูงาน

ทั้งนี้ให้อำเภอ คัดเลือกประเด็นในการถ่ายทอดให้สอดคล้องตามความต้องการของเกษตรกร ส่วนกลางสนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดตามภาคผนวกคู่มือโครงการ ในเว็บไซต์ ของ สสจ.

<http://www.agriman.doae.go.th>

5.1.3 สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับปรับปรุงคุณภาพพืชสมุนไพร

เป็นการดำเนินการต่อเนื่องในกลุ่มเกษตรกร ข้อ 5.1.2 โดยอำเภอจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ตรงกับปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร เพื่อการปรับปรุงคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน และเกิดเรียนรู้ร่วมกัน ได้แก่ วัสดุการเกษตร เช่น พันธุ์ดี หรือสารชีวภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์หลังการเก็บเกี่ยว เช่น ลานตากสมุนไพร วัสดุอุปกรณ์ปรับปรุงโรงเรือนทำแห้ง และบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ส่วนกลางสนับสนุนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

โดยทุกกิจกรรมให้จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานเสนอกรมฯ และรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-project เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้ว

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร												
1. หลักสูตรการผลิตและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรการผลิตและผลิตภัณฑ์สมุนไพร						←→						
2. หลักสูตรการผลิตและการปรับปรุงคุณภาพสมุนไพร						←→						

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

7.1.1 เกษตรกร 85 คน มีความรู้และสามารถผลิตสมุนไพรที่ปลอดภัย

7.1.2 มีกลุ่มปรับปรุงคุณภาพสมุนไพร ไม่น้อยกว่า 1 กลุ่ม

7.2 ผลลัพธ์

วัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับความเชื่อถือ และสามารถแข่งขันในตลาด ได้เพิ่มขึ้น

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 85 ราย ได้รับการพัฒนาผลิตพืชสมุนไพร ให้พร้อมเข้าสู่ระบบมาตรฐาน

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงานโครงการ

นายอุทัย โกแสน

หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

นายโกสินทร์ แสงสว่างค์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

9. ผู้ประสานงาน

นายโกสินทร์ แสงสว่างค์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

มือถือ 086 0780456

ภาคผนวก

รายละเอียดกิจกรรม พื้นที่ดำเนินงาน

กิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร

1. อบรมเกษตรกร หลักสูตร การเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐานการผลิตและผลิตภัณฑ์สมุนไพร

จังหวัดละ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 ราย พื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว สุพรรณบุรี ศรีสะเกษ สระบุรี ขอนแก่น จันทบุรี มุกดาหาร ลพบุรี พะเยา นครศรีธรรมราช อุตรดิตถ์ กาญจนบุรี อุบลราชธานี สุรินทร์ ลำพูน ลำปาง นครปฐม เลย อุตรธานี และมหาสารคาม

2. อบรมเกษตรกร หลักสูตร การผลิตและการปรับปรุงคุณภาพสมุนไพร

จังหวัดละ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 25 ราย พื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว สุพรรณบุรี ศรีสะเกษ สระบุรี ขอนแก่น จันทบุรี มุกดาหาร ลพบุรี พะเยา นครศรีธรรมราช อุตรดิตถ์ กาญจนบุรี อุบลราชธานี สุรินทร์ ลำพูน ลำปาง นครปฐม เลย อุตรธานี และมหาสารคาม

โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก)

โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (พืชผัก)

1. ความสอดคล้อง

1.1 นโยบายเร่งด่วน/นโยบายสำคัญอื่นๆ ของรัฐบาล

1.1.1 ข้อที่ 11 การยกระดับราคาสินค้าเกษตร

1.1.2 ข้อที่ 17 คราวไทยสู่ครัวโลก

1.2 ยุทธศาสตร์กระทรวง/กรม

1.2.1 โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน

(โครงการ Flagship ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

1.2.2 ยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคงทางอาหาร

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านคุณภาพ และความปลอดภัยอาหาร

2. หลักการเหตุผลและแนวคิดโครงการ

ปัจจุบันตลาดและผู้บริโภคมีความต้องการอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ มาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหารเป็นความต้องการของประชาชนในแต่ละประเทศ ซึ่งทุกประเทศได้กำหนดมาตรฐานและกฎระเบียบด้านอาหารปลอดภัย เพื่อปกป้องชีวิตและสุขภาพของผู้บริโภค โดยอ้างอิงจากมาตรฐานด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS) เพื่อควบคุมสินค้าเกษตรและอาหารให้ปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารเคมี จุลินทรีย์และศัตรูพืช โดยเฉพาะพืชผัก ที่เกษตรกรมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น มีการใช้อย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขอนามัยของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค ผลผลิตพืชผักปลอดภัยในตลาดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ ทักษะและความชำนาญ สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ แต่เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตยังไม่มีความรู้ทักษะในการผลิตที่มีการควบคุมและต้องปฏิบัติตามมาตรฐานระบบการผลิต จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระบบการผลิตสินค้าเกษตรและคุณภาพสิ่งแวดล้อมรวมทั้งปลอดภัยต่อสุขภาพของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตพืชผักที่ปลอดภัยจากสารเคมีและการปนเปื้อนของจุลินทรีย์

3.2 เพื่อพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักให้ได้รับความรู้การผลิตสินค้าเกษตรเรื่องระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAPพืช) ทั้งแบบรายเดี่ยวและแบบกลุ่ม และมีความรู้เรื่องการผลิตพืชผักตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

3.3 เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดให้พืชผักที่ปลอดภัยสามารถแข่งขันได้ทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ

4. เป้าหมาย

เกษตรกรผู้ผลิตพืชผัก จำนวน 300 ราย ดังนี้

4.1 เกษตรกร 260 ราย ใน 13 อำเภอ มีความรู้และเข้าใจในเรื่องการผลิตผักปลอดภัยตามระบบ GAP

4.2 เกษตรกร 40 ราย มีความรู้และเข้าใจในเรื่องระบบควบคุมภายในเพื่อการรับรองมาตรฐาน GAP แบบกลุ่ม ดำเนินการในพื้นที่ 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพระพุทธบาท และอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

5.1 จัดกระบวนการเรียนรู้การผลิตผักปลอดภัย และ GAP

5.1.1 จัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับเกษตรกร

เป็นการถ่ายทอดความรู้การผลิตพืชผักปลอดภัยแก่เกษตรกรผู้ปลูกผักเชิงการค้า ให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร รวมทั้งให้เกษตรกรมีความรู้และเข้าใจในเรื่องการผลิตพืชผักตามระบบ GAP โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ดำเนินการทุกอำเภอ ทั้งนี้หากอำเภอใดไม่มีพื้นที่และเกษตรกร ที่ตรงตามเงื่อนไขของโครงการไม่สามารถดำเนินการได้ ให้อำเภอชี้แจงเหตุผลและจังหวัดสามารถปรับ ไปดำเนินการเพิ่มจำนวนเกษตรกรในอำเภออื่นที่มีศักยภาพ และเกษตรกรมีความต้องการได้โดยไม่จำกัดจำนวนเกษตรกรต่อกลุ่ม ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) จังหวัดจัดสรรงบประมาณให้แก่อำเภอ ตามจำนวนเกษตรกรเป้าหมาย

2) อำเภอดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกรเป้าหมาย โดยรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อรับการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้

2.1) อำเภอจัดเวทีชุมชนเพื่อให้เกษตรกรร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่สามารถผลิตพืชผักที่ปลอดภัยได้ หรือร่วมกันหาแนวทางที่ต้องการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่ม และวางแผนการดำเนินงานตามความต้องการของเกษตรกร

2.2) จัดกระบวนการเรียนรู้ตามประเด็นปัญหาและ/หรือแนวทางการพัฒนาของเกษตรกรตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ รวมทั้ง ความรู้เรื่อง GAP ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (มกษ 9001-2556) ในข้อกำหนด 8 ข้อ (ข้อกำหนดหลัก ข้อกำหนดรอง ข้อแนะนำ) เรื่อง น้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบทรายทางการเกษตร โดยการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล และการบันทึกข้อมูล และการตามสอบ) และการพาไปดูแปลงต้นแบบต่างๆ

5.1.2 พัฒนากลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ จังหวัดร่วมกับอำเภอ คัดเลือกพื้นที่ และเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ เพื่อรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักให้มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการ และเจรจากับตลาดได้ จังหวัดละ 1 กลุ่ม โดยพิจารณา ดังนี้

1) เป็นเกษตรกรผู้ผลิตผักเชิงการค้าหรือเป็นเกษตรกร/กลุ่มที่เข้าร่วมโครงการ เมื่อปี 2555 และ 2556 ที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาหรือต่อยอดการดำเนินงานของกลุ่มได้

2) มีความตั้งใจและ พร้อมที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) ส่วนกลางจัดทำคู่มือแจ้งวิธีการดำเนินงานแก่จังหวัด
- 2) จังหวัดร่วมกับอำเภอ ประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อรับสมัครเกษตรกรที่มีความตั้งใจ สนใจ ที่จะเข้าร่วมโครงการ
- 3) จังหวัดร่วมกับอำเภอเพื่อคัดเลือกพื้นที่ และเกษตรกร
- 4) จังหวัด/อำเภอ สนับสนุนกิจกรรมที่จะพัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการและเจรจากับตลาดได้ ได้แก่
 - 4.1) การถ่ายทอดความรู้ (ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การสร้างเครือข่าย และการวางแผนการผลิต การตลาด ฯลฯ)
 - 4.2) การเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐาน โดย สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ต่างๆ ที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว วัสดุอุปกรณ์สำหรับการตรวจสอบสารเคมีตกค้างในผลผลิต ฯลฯ ในกรณีที่เกษตรกรต้องการที่จะเรียนรู้โดย ฝึกปฏิบัติการจัดทำแปลงร่วมกัน วัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้ ได้แก่วัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแปลง รวมทั้งสื่อ สิ่งพิมพ์ เอกสารต่างๆ
 - 4.3) การพาไปศึกษาดูงานต่างๆ
 - 5) จังหวัด/อำเภอจัดทำข้อมูลการผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งการจับพิกัด GPS สถานที่ตั้งของกลุ่ม
 - 6) จังหวัดสรุปผลการดำเนินงานโครงการส่งส่วนกลาง และเขต
- 5.2 ถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกปฏิบัติแก่เกษตรกรเรื่องระบบควบคุมภายในเพื่อการรับรองมาตรฐาน GAP แบบกลุ่ม

จังหวัด/อำเภอจัดการถ่ายทอดความรู้เรื่องระบบควบคุมภายในสำหรับการรับรอง GAP แบบกลุ่ม จำนวน 2 วัน โดยมีเนื้อหาความรู้เรื่อง การจัดทำระบบควบคุมภายในตามขั้นตอน 7 ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติตามข้อกำหนดของ GAP และฝึกปฏิบัติการใช้เอกสารเพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจเอกสารระบบควบคุมภายในและแบบฟอร์มต่าง ๆ โดยเจ้าหน้าที่ของสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขต สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอเป็นวิทยากร (รายละเอียดเนื้อหาเรื่องระบบควบคุมภายในสำหรับการรับรอง GAP แบบกลุ่ม ศึกษาเพิ่มเติมได้จากคู่มือระบบควบคุมภายใน เว็บไซต์สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร)

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. จัดกระบวนการเรียนรู้การผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ และ GAP				←				→				
2. จัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับเกษตรกร					←			→				
3. ถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกปฏิบัติแก่เกษตรกรเรื่องระบบควบคุมภายในเพื่อการรับรองมาตรฐาน GAP แบบกลุ่ม				←			→					

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

เกษตรกร รวมทั้งสิ้น 300 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้

7.1.1 เกษตรกร จำนวน 260 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (พืชผัก) และการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP)

7.1.2 เกษตรกร จำนวน 40 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องระบบควบคุมภายในสำหรับการรับรอง GAP แบบกลุ่ม

7.2 ผลลัพธ์

7.2.1 เกษตรกรร้อยละ 60 ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (พืชผัก) และการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP) สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้

7.2.2 เกษตรกรร้อยละ 60 ของเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องระบบควบคุมภายในสำหรับการรับรอง GAP แบบกลุ่ม สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

เกษตรกร รวมทั้งสิ้น 300 ราย มีความรู้ ดังนี้

7.3.1 เกษตรกร จำนวน 260 ราย มีความรู้เรื่องการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (พืชผัก) และการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (GAP)

7.3.2 เกษตรกร จำนวน 40 ราย มีความรู้เรื่องระบบควบคุมภายในสำหรับการรับรอง GAP แบบกลุ่ม

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงานโครงการ

นายอุทัย โกแสน

หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

นายโกสินทร์ แสงสว่างค์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

9. ผู้ประสานงาน

นายโกสินทร์ แสงสว่างค์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

มือถือ 086 0780456

ภาคผนวกที่ 1 การผลิตพืชผักปลอดภัย

ประเทศไทยในแต่ละปี มีพื้นที่ปลูกผักในระหว่าง 2.5-3 ล้านไร่ ผลผลิตรวม 3-3.5 ล้านตัน ผลผลิตส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศ และปัญหาของการผลิตพืชผักที่สำคัญก็คือ การตรวจพบปริมาณสารพิษตกค้างอยู่ในผลผลิตเกินค่ามาตรฐานความปลอดภัยที่กำหนด และผลผลิตปนเปื้อนจุลินทรีย์ เพื่อให้คนไทยมีผักที่สะอาดและปลอดภัยบริโภคในชีวิตประจำวัน ปัญหานี้จึงต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ การผลิตผักให้ปลอดภัย จะต้องมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ผสมผสานกันอย่างเหมาะสม ทั้งทางด้านพันธุ์พืช การสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แกดินที่จะใช้ในการปลูกผัก การเขตกรรม การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว การดูแลรักษาคุณภาพหลังการเก็บเกี่ยวอย่างใกล้ชิด การควบคุมคุณภาพก่อน การบรรจุ เพื่อนำออกจำหน่าย รวมทั้งการเลือกใช้ภาชนะสำหรับบรรจุ ตลอดจนการขนส่งและการตลาด ซึ่งเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ต้องนำมาใช้ เพื่อให้ผักมี คุณภาพในด้านความสะอาดและปลอดภัยจากสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชคือ หลักการสำคัญและเป็นหัวใจของการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ วิธีการผลิตพืชผักปลอดภัยมีการดำเนินการดังนี้

1. การคัดเลือกพื้นที่ปลูกให้เหมาะสม

พื้นที่ปลูกไม่เป็นแหล่งที่สะสมของโรคแมลง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากการสะสมของโลหะหนัก

2. พันธุ์พืชผัก

เลือกใช้พันธุ์พืชผักที่ต้านทานและปลอดภัยเชื้อโรค เนื่องจากพันธุ์พืชผักแต่ละพันธุ์มีลักษณะแตกต่างกันอันเป็นผลจากการควบคุมโดยหน่วยพันธุกรรมในพืชนั้น ๆ ที่จะแสดงผลออกมาในด้านปริมาณและคุณภาพผลผลิต ความต้านทานต่อศัตรูพืช ความทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ การใช้พันธุ์พืชต้านทานศัตรูพืชนับว่าเป็นการลงทุนที่ต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีอื่น ๆ นักปรับปรุงพันธุ์ผักจะปรับปรุงพันธุ์พืชให้มีลักษณะต้านทานโรคและแมลงที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะแตกต่างกัน ดังนั้นจำเป็นต้องศึกษาและทราบข้อมูลนั้น ๆ โดยตรงก่อนตัดสินใจเลือกซื้อพันธุ์พืชไปใช้

3. การจัดการดินและปุ๋ย

ดินเป็นปัจจัยหลักชนิดหนึ่งในการผลิตพืชผัก เนื่องจากเป็นที่ยึดลำต้นและแหล่งของธาตุอาหารพืช นอกจากนี้ดินยังมีส่วนที่ก่อให้เกิดศัตรูพืชระบาดได้เช่นกัน คือ

- ดินเป็นส่วนที่วัชพืชขึ้นแข่งกับพืชหลักทำให้ผลผลิตลดลง นอกจากนี้วัชพืชยังเป็นแหล่งอาศัยของศัตรูพืช

- ดินเป็นแหล่งของดักแด้ และตัวอ่อนของแมลงศัตรูพืชหลายชนิดที่เจริญเติบโตเป็นตัวแก่ แล้วบินไปวางไข่ตามต้นพืช หรือไปทำลายต้นพืช

- ดินเป็นแหล่งอาศัยของเชื้อโรคพืช ซึ่งเมื่อบนดินนั้นมีต้นพืชและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อเชื้อโรค ก็จะมีการแพร่ระบาดทำลายต่อไป

- ดินเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของไส้เดือนฝอยที่เข้าทำลายรากพืช

- ดินเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ หนอน หอยทาก และสัตว์ศัตรูพืชต่าง ๆ

- ดินเป็นแหล่งสำรองน้ำให้แก่รากพืช หากในดินมีน้ำน้อยเกินไปพืชจะเกิดการขาดน้ำ

เจริญเติบโตไม่ได้เต็มที่ แต่ถ้าดินมีน้ำมากเกินไปจนเกิดสภาพที่รากพืช ขาดอากาศ

รากจะเน่าเสียหายและเป็นสาเหตุให้เกิดโรครากและโคนเน่าได้ง่าย

3.1 การเตรียมดิน

การเตรียมดินให้ถูกต้องนอกจากจะช่วยให้พืชผักเจริญเติบโตสมบูรณ์แล้วยังเป็นการลดปัญหาจากศัตรูพืชที่อาจเกิดขึ้นในช่วงการผลิตพืชผักเป็นอย่างดี จึงขอแนะนำวิธีการเตรียม พื้นที่และการเตรียมดินปลูกที่ถูกต้อง ดังนี้

3.1.1 ปรับระดับพื้นที่ให้ราบเรียบไม่เป็นแอ่งขังน้ำ

3.1.2 จัดทำคูระบายน้ำเพื่อระบายน้ำฝนหรือน้ำชลประทานที่ให้มีมากจนเกินความจำเป็น

3.1.3 พื้นที่ที่เป็นแหล่งหลบอาศัยของหนูและสัตว์ศัตรูพืชต่างๆ ก็ควรขุดปรับทำลายแหล่งอาศัยให้หมด

3.1.4 กำจัดวัชพืชที่ขึ้นอยู่เดิมไม่ให้แข่งขันกับพืชที่จะปลูกรวมทั้งขุดถอนตอไม้ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการเตรียมดินและการดูแลแปลงปลูก

3.1.5 ไถเตรียมดินด้วยการไถตะลิก 1 ครั้ง แล้วตากดินไว้ 7 วันขึ้นไป ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้

- ดักแด้และตัวอ่อนของแมลงรวมทั้งไส้เดือนฝอยจะถูกแดดเผาทำลาย

- เชื้อโรคพืชที่สะสมในดินจะถูกแสงแดดทำลายให้น้อยลง

- เมล็ดวัชพืชที่เคยฝังอยู่ในดินจะพลิกขึ้นมาถูกอากาศและรับแสงแดดแล้วงอก

เป็นต้นอ่อนขึ้นมาง่ายต่อการกำจัด

- วัชพืชที่เคยขึ้นอยู่ตามผิวดินจะถูกพลิกกลบลงในดินและย่อยสลายให้ธาตุอาหาร

แก่พืชหลักต่อไป

- โครงสร้างของดินที่แน่นทึบจะถูกไถพรวนให้เป็นก้อน ดินจะโปร่ง ระบายน้ำ

และอากาศได้ดีขึ้น

3.1.6 ไถพรวนดินอีก 1 ครั้ง หลังจากไถตะลิกแล้วตากไว้ 7 วัน ซึ่งการไถพรวนครั้งนี้จะทำให้ดินมีเนื้อละเอียด ร่วนซุย เหมาะแก่การปลูกพืชผัก และผลไม้ นอกจากนี้หากมีต้นอ่อนวัชพืชที่งอกมากก็จะถูกไถกลบทำลายไป ในบางพื้นที่ที่มีปัญหาวัชพืชและศัตรูพืชเคยระบาดอย่างรุนแรงมาก่อนควรจะตากดินทิ้งไว้อีก 7 วัน แล้วไถพรวนอีกครั้งหนึ่งก็จะลดปัญหาได้มากในภายหลัง

3.1.7 ปรับสภาพดินที่เป็นกรดด้วยปูนขาว ปูนมาร์ล ปูนโดโลไมท์ ให้มีสภาพเป็นกลาง โดยทั่วไปควรใส่ประมาณไร่ละ 100 กิโลกรัม ทุก ๆ ปี หรือเลือกชนิดพืชที่ทนดินเปรี้ยว ดินเค็ม

3.2 การปรับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน

พืชผักจะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ และโรคผักบางชนิดระบาดรุนแรงในสภาพดินที่เสื่อมโทรม การเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน กระทำได้โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยมูลสัตว์ ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสด อัตรา 1,000-2,000 กิโลกรัม/พื้นที่ปลูก 1 ไร่

3.3 การปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน

โดยทั่วไปสภาพดินมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการใส่ปุ๋ยเคมีติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานหลายปี เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของดิน เช่น ดินจับกันแข็งเป็นก้อน ซึ่งเกิดจากการตรึงธาตุอาหารบางชนิดที่จำเป็นต่อพืช การไถพรวนดินที่ผิดวิธีก่อให้เกิดการชะล้างของผิวดิน การปลูกพืชชนิดเดียวกันติดต่อกันหลายปี ทำให้เนื้อดินเกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้ด้วย วิธีการปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดินกระทำได้โดยใส่ปูนขาว ปูนมาร์ลหรือปูนโดโลไมท์ อัตรา 200-300 กิโลกรัม/ไร่ หลังจากหว่าน หรือใส่ปุ๋ยแล้วจะต้องรดน้ำตามด้วย

3.4 การให้ปุ๋ยหลังปลูกพืช

เนื่องจากธาตุอาหารส่วนใหญ่จะมีอยู่ในดินแล้วเมื่อปลูกพืชจึงยังคงเหลือธาตุไนโตรเจนและโปแตสเซียม ซึ่งจะถูกชะล้างได้ง่าย ดังนั้นจะต้องให้ปุ๋ยทั้งสองในระหว่างที่พืชเจริญเติบโต ซึ่งการให้ปุ๋ยอาจทำได้โดยการให้พร้อมกับการให้น้ำ (festination) ในต่างประเทศมักให้ปุ๋ยไนโตรเจนและโปแตสเซียม ในความเข้มข้น 200 ส่วนในล้านส่วน ซึ่งเป็นอัตราที่เพียงพอและใช้ได้ผลกับพืชหลายชนิด สำหรับในเกษตรกรทั่ว ๆ ไปให้ใช้ปุ๋ยสูตรที่มีขายในท้องตลาด เช่น 15-15-15 หรือ 13-13-21 แบ่งใส่ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกหลังปลูกผักไปแล้ว 3 สัปดาห์ และครั้งที่สองหลังจากครั้งแรก 2-3 สัปดาห์ หรือเมื่อผักเริ่มออกดอกติดผล วิธีการใช้โดยโรยรอบๆ ต้นหรือ โรยบาง ๆ ระหว่างแถว ระวังอย่าให้ชิดโคนต้น เมื่อใส่ปุ๋ยแล้วให้พรวนดินกลบและรดน้ำตาม

3.5 การให้ธาตุอาหารเสริม

การให้ปุ๋ยก่อนปลูกพืช ธาตุอาหารพืชบางชนิดมีอยู่แล้วในดิน บางชนิดต้องมีการเพิ่มเติม การเตรียมดิน นอกจากจะเพิ่มอินทรีย์วัตถุเพื่อให้ดินร่วนโปร่งแล้วยังสามารถเพิ่มธาตุอาหารบางชนิดก่อนปลูกได้เลยโดยไม่ต้องให้หลังปลูกอีก ธาตุอาหารเหล่านี้ คือ

3.5.1 แคลเซียมและแมกนีเซียม ตามปกติจะต้องมีการปรับพีเอช (pH) ของดินก่อนปลูกพืชตามที่ได้กล่าวมาแล้ว หากใช้หินปูนบดก็จะให้แต่ธาตุอาหารแคลเซียม หากใช้ปูนโดโลไมท์ ก็จะได้ทั้งแคลเซียม และแมกนีเซียม จึงควรเลือกใช้หินปูนโดโลไมท์ปรับสภาพดิน หากดินมีสภาพเป็นกลางควรใช้ยิบซัม ($CaSO_4$) แมกนีเซียมซัลเฟต ($MgSO_4$)

3.5.2 ฟอสเฟตและกำมะถัน ปกติจะให้ปุ๋ยซุเปอร์ฟอสเฟต (0-20-0) และปุ๋ยซุเปอร์ฟอสเฟต โดยส่วนประกอบแล้วจะประกอบด้วยยิบซัมครึ่งหนึ่ง ดังนั้นจึงให้ธาตุกำมะถัน และแคลเซียม อีกด้วย หากไม่มีซุเปอร์ฟอสเฟตอาจใช้ทริบิเปิ้ลซุเปอร์ฟอสเฟต(0-46-0) แทนได้ แต่ทริบิเปิ้ลซุเปอร์ฟอสเฟตไม่มีกำมะถัน จึงควรผสมยิบซัมร่วมด้วยอีกครั้งหนึ่ง ให้รวมแล้วให้เท่ากับอัตราซุเปอร์ฟอสเฟต

3.5.3 ธาตุอาหารเสริม โดยมากในดินจะมีธาตุอาหารเสริมอยู่บ้าง แต่หากเป็นพื้นที่ปลูกพืชมาเป็นเวลานาน อาจขาดธาตุอาหารเสริมบางชนิด ดังนั้นควรผสมลงในดินก่อนปลูก หรือให้หลังปลูกพืชก็ได้ พืชบางชนิดมีความต้องการธาตุอาหารเสริม แม้จะต้องการในปริมาณที่ไม่มากแต่ถ้าขาดอาหารที่จำเป็นเหล่านี้พืชจะแสดงอาการผิดปกติ เช่น พืชผักตระกูลพริกและมะเขือ มีความต้องการธาตุแคลเซียม ซึ่งถ้าขาดอาหารเหล่านี้พืชจะแสดงอาการที่ผล (โรคมลเน่าของมะเขือเทศ) พืชผักตระกูลกะหล่ำและผักกาดมีความต้องการธาตุโบรอน และแคลเซียมในสัดส่วนที่พอเหมาะ เพราะถ้าให้ธาตุอาหารทั้งสองนี้เพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีผลให้อาหารที่ให้ไปนั้นไปตรึงธาตุอาหารอีกชนิดหนึ่ง ทำให้พืชไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และพืชจะแสดงอาการขาดธาตุ (ไส้กรวดตา)

4. การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผักแบบผสมผสาน

4.1 การป้องกันกำจัดโดยวิธีกล

4.1.1 การใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลือง

การวางกับดักกาวเหนียวในแปลงปลูกผัก ควรวางให้อยู่ในระดับเหนือยอดผักที่ปลูกประมาณ 30 เซนติเมตร พุดในฤดูหนาวซึ่งมีการระบาดของแมลงน้อยอาจวางกับดัก 15-20 กับดัก/ไร่ แต่ในฤดูร้อนและฤดูฝนซึ่งมีการระบาดของแมลงวันศัตรูพืชควรวางกับดัก 60-80 กับดัก/ไร่ หรือวางกับดัก 4x4 เมตร วิธีการนี้จะสามารถดักจับตัวเต็มวัย (ผีเสื้อ) ของแมลงศัตรูพืชผักหลายชนิด ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นแมลงที่เราัมักพบเห็นได้ในเวลากลางวัน เช่น เพลี้ยไฟ

4.1.2 การใช้กับดักแสงไฟ

กับดักแสงไฟจะสามารถดักจับผีเสื้อกลางคืน เช่น ผีเสื้อหนอนกระทู้หอม หนอนกระทู้ผัก หนอนคืบกะหล่ำ แสงไฟที่เหมาะสมในการล่อแมลงควรใช้หลอดไฟแสงสีม่วงหรือแสงสีน้ำทะเล อย่างไรก็ตามเกษตรกรสามารถใช้แสงไฟจากหลอดนีออนแทนได้เช่นกัน ในการวางกับดักแสงไฟควรวางห่างจากพื้นดินประมาณ 150 เซนติเมตร มีภาชนะใส่น้ำรับรองอยู่ข้างใต้ห่างจากหลอดไฟประมาณ 30 เซนติเมตร ควรปิดส่วนอื่นๆ ที่จะทำให้แสงสว่างส่องไปเป็นบริเวณกว้าง เพื่อป้องกันไม่ให้แสงไฟกระจายเป็นบริเวณกว้าง ๆ เกินไป อัตราที่ใช้ 2 กับดัก / ไร่

4.1.3 การใช้พลาสติกสีเทา – เงิน

ใช้พลาสติกสีเทา – เงิน คลุมแปลงปลูก เหมาะกับพืชผักที่มีระยะปลูกที่แน่นนอน ซึ่งจะเป็นการช่วยรักษาความชื้นในดิน ควบคุมวัชพืช และยังช่วยลดการระบาดของแมลง พวกปากดูด เช่น เพลี้ยอ่อน และไร วัสดุที่ใช้คลุมแปลงนี้อาจจะเป็นพลาสติก เทา – ดำ หรือใยสังเคราะห์ เทา – ดำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยากง่ายในการหาวัสดุ และราคาอาจแตกต่างกันบ้าง ขึ้นอยู่กับอายุการใช้งาน

4.1.4 การใช้มุ้งตาข่าย หรือกางมุ้งในแปลงผัก

พื้นที่ที่มีการปลูกผักเพื่อการค้าอย่างกว้างขวาง มีการปลูกหลายรุ่นติดต่อกันตลอดปี จะมีปัญหาในการผลิตที่รุ่นแรก คือ การระบาดของแมลง หนอน ตลอดจนศัตรูพืชหลายชนิดที่มีความต้านทานต่อสารเคมีทำให้เกษตรกรต้องมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก วิธีป้องกันที่ควรเลือกใช้ในพื้นที่ดังกล่าว คือ การกางมุ้งตาข่าย หรือปลูกผักในมุ้งตาข่าย แต่ทั้งนี้ต้องมีการพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการลงทุน

4.2 การป้องกันกำจัดโดยอาศัยศัตรูธรรมชาติ

เป็นการควบคุมศัตรูพืชผักโดยใช้สิ่งมีชีวิตได้แก่ เชื้อไวรัส เช่น Nuclear Polyhedrosis Virus (NPV) เชื้อแบคทีเรีย เช่น *Bacillus thuringiensis* (BT) ไข่เดือนฝอย เช่น *Steinernma carpocapsae* Weiser เชื้อรา เช่น *Trichoderma* spp หรือ ใช้ศัตรูธรรมชาติอื่น เช่นแมลงตัวห้ำ ตัวเบียน เป็นต้น

4.3 การป้องกันกำจัดโดยใช้พืชสมุนไพร

พืชสมุนไพรไทยหลายชนิดสามารถนำมาใช้ป้องกันและนำมาใช้ป้องกันและฆ่าแมลงทดแทนสารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชในท้องถิ่นไทยปลูกง่ายหาได้โดยทั่วไป จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการนำมาใช้ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชผักหากได้มีการศึกษาและผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว ในอนาคตน่าจะนำมาทดแทนสารเคมีที่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ

4.4 การใช้สารเคมี

ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ถูกวิธี ดังนี้

4.4.1 เลือกใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ถูกกับชนิดของศัตรูพืช

4.4.2 ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องพ่นอย่าให้มีรอยรั่ว เพราะจะทำให้สารพิษเปียกเปื้อนเสื้อผ้า

และร่างกายของผู้พ่น

4.4.3 ต้องสวมเสื้อผ้าและรองเท้านิรมลพิษ

4.4.4 อ่านฉลากคำแนะนำ คุณสมบัติ และการใช้ก่อนทุกครั้ง

4.4.5 ควรใช้พ่นในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลมสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นในเวลาแดดจัดหรือลงแรง

และผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา

4.4.6 เตรียมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ใช้หมดในคราวเดียว

4.4.7 ภาชนะบรรจุป้องกันกำจัดศัตรูพืชควรปิดให้สนิทเมื่อเสร็จงาน และเก็บไว้ในที่มิดชิดห่างจากสถานที่ปรุงอาหาร แหล่งน้ำ และโรงเก็บต้องถือคอกฎแฉตลอดเวลา

4.4.8 ภายหลังจากพ้นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่เปื้อนสารเคมีต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง

4.4.9 ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ใช้จะสลายตัวถึงระดับปลอดภัย โดยดูจากตารางคำแนะนำการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

4.4.10 ทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วอย่างถูกวิธี

5.การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

5.1 การล้างทำความสะอาดพืชผัก ผักกินใบ ผักกินรากและหัวบางชนิด ควรล้างผลผลิตก่อนนาส่งตลาด เพื่อล้างเอาส่วนของดิน ที่ติดมากับรากและใบออก ทำให้ดูสะอาด ได้ราคาดีขึ้น และช่วยให้ผักอยู่ในสภาพสด และชื่น เพราะผักกินใบจะเหี่ยวอย่างรวดเร็ว หลังจากที่ถูกแสงแดดแม้เพียงเล็กน้อยหลังเก็บเกี่ยวน้ำที่ใช้ควร เป็นน้ำสะอาด น้ำไหล หรือมีฉะนั้นควรเปลี่ยนน้ำบ่อย ๆ ขณะล้าง เพื่อป้องกันการติดเชื้อจุลินทรีย์ทำลาย คุณภาพของผัก อย่างไรก็ตามผักบางชนิดไม่จำเป็นต้องล้าง เช่น ผักตระกูลกะหล่ำ – ผักกาด และพวกผักสลัด ซึ่งช่วยลดระยะเวลาก่อนนาส่งตลาดไป นอกจากนี้สำหรับผักสลัดยังช่วยลดการเน่าที่รอยตัดเพราะเชื้อจุลินทรีย์ จากน้ำสามารถทำให้แผลสดเน่าง่ายมาก ก่อนการล้างมักจะมีการตัดแต่งแยกส่วนที่ไม่ดีเน่าเสียออก บางครั้งการ ตัดแต่งบางส่วนออกไป ก็เป็นการช่วยให้การล้างง่าย ทำให้ลักษณะที่มองเห็นดีขึ้นด้วย ในการตัดแต่งนี้จะแยก ส่วนที่เสีย ไม่ต้องการออกให้มากที่สุด ใบที่ติดมากับผลจะต้องเอาออกก้านก็จะให้เหลือน้อยที่สุด ในบางครั้งการ คัดและจัดขนาดและการแบ่งระดับชั้น อาจหาก่อนการล้างสำหรับพืชบางชนิด อย่างไรก็ตามลักษณะการล้างทำ ความสะอาด อาจจะทำได้ 3 วิธี คือ

- การแช่ คือการนำผลผลิตไปแช่ในน้ำหรือน้ำที่มีสารประกอบอื่นที่ช่วยในการทำความสะอาด หรือช่วย ฆ่าเชื้อ การแช่เฉย ๆ ประสิทธิภาพของการทำความสะอาดต่ำ การแช่ในน้ำไหลจะช่วยชะล้างให้สะอาดได้ยิ่งขึ้น การแช่เป็นการทำให้เศษดินและสิ่งสกปรกที่ติดในผลผลิตฟุ้งตัวออกและหลุดไป ในที่สุด

- การแกว่ง คือการล้างโดยมีการเคลื่อนไหวของผลผลิตในน้ำหรือมีการไหลของน้ำ สำหรับการ เคลื่อนไหวของผลผลิตอาจทำได้หลายรูปแบบ อย่างเช่น ผลผลิตวางอยู่บนสายพานเลื่อนผ่านลงไปใต้น้ำ รวมทั้ง มีการเคลื่อนไหวของผลผลิต หรืออาจมีการบรรจุผลผลิตลงไปในตะแกรงที่มีรูรอบหมุนลงไปใต้น้ำเหล่านี้เป็นต้น การแกว่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการชำระล้างสิ่งสกปรกให้หลุดออกไป

- การฉีด หรือพ่นด้วยน้ำที่มีความแรงลงไปบนผลผลิต ความแรงที่ใช้จะขึ้นอยู่กับชนิด ของผลผลิต

5.2 การตัดแต่ง

ผักบางชนิด เช่น ต้นหอม กะหล่ำปลี ผักกินรากต่าง ๆ ควรได้รับการตัดแต่งส่วนที่เน่าเสีย ส่วนที่ ผิดปกติในขณะที่เก็บเกี่ยว เพื่อให้ผลผลิตที่ได้มีลักษณะน่าดูขึ้น และเป็นการตรวจสอบคุณภาพก่อน การบรรจุ การคัดส่วนที่ไม่ดีทิ้ง ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งและการขนย้าย ลดการเสียหายที่จะขยายเพิ่มขึ้นจากส่วนที่ เน่าเสียอยู่เดิมก่อนขนส่ง โดยเฉพาะการขนส่งระยะทางไกล ๆ

5.3 การคัดขนาดและคุณภาพหรือคัดเกรด

ผักทุกชนิดควรได้รับการคัดขนาดและคุณภาพทันทีขณะเก็บเกี่ยว หรือหลังการเก็บเกี่ยว ผักที่อยู่ใน เกรดคุณภาพที่ดีย่อมได้ราคาสูง ส่วนคุณภาพรองลงมาแม้จะได้ราคาต่ำกว่าก็ตาม แต่จะดูน่าซื้อ ถ้าได้แยกขนาด ไว้เป็นพวก ๆ เพราะผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อตามจุดมุ่งหมายในการปรุงอาหารของตนได้ คุณภาพที่ตั้งขึ้นมักถือ ตามลักษณะ ขนาด และคุณภาพ เช่น สี รูปร่าง ความสม่ำเสมอ ความสุกแก่ของผักและส่วนที่เป็นรอย โดยปกติ ผักแต่ละชนิดจะแบ่งคุณภาพไว้ประมาณ 3 – 5 เกรด อย่างไรก็ตามผู้บริโภคส่วนใหญ่มักมีการกำหนดชั้นคุณภาพของ ผลผลิตที่ต้องการไว้แล้ว ดังนั้นเกษตรกรจึงควรทำการคัดคุณภาพพืชผักก่อนบรรจุหีบห่อ แยกตามชั้นคุณภาพที่ ได้ตกลงกันไว้

5.4 การบรรจุ

โดยทั่วไปนิยมใช้ช่องแบบต่าง ๆ บรรจุขนย้ายผัก เพราะสะดวก ง่าย ราคาถูก แต่จะมีข้อเสียที่ทำให้ผักบอบช้ำ เน่าเสียได้ง่าย ปัจจุบันเริ่มมีการใช้กล่องกระดาษ ลังพลาสติก เพื่อบรรจุขนย้ายผักที่ได้รับคัดเลือกขนาด และคุณภาพอย่างดีเพื่อการส่งออกและส่งตามซูเปอร์มาร์เก็ต

5.5 การขนย้ายและการเก็บรักษา

สินค้าผักสด ควรขนย้ายและเก็บรักษาด้วยวิธีการที่เหมาะสม และถูกต้อง เพื่อรักษาคุณภาพ ไว้ให้ดีที่สุด การขนย้ายต้องกระทำด้วยความระมัดระวังทุกระยะ ทั้งช่วงขนย้ายผักออกจากแปลงสู่บริเวณคัดบรรจุผัก และจากโรงคัดบรรจุผักสู่ตลาด เพราะการเกิดรอยช้ำ ฉีกขาด จะเพิ่มอัตราการหายใจและเชื้อโรคเข้าทำลายได้ง่ายขึ้น โดยหลักการแล้วการขนย้ายและเก็บรักษา ควรทำในห้องเย็นเสมอ แต่เนื่องจากต้องลงทุนสูง จึงเป็นไปได้ยาก หรือเป็นไปได้ไม่คุ้มสำหรับพืชผักหลายชนิด เพราะไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ดังนั้นการขนย้ายและการเก็บรักษาควรพิจารณาตามความเหมาะสมของผักแต่ละชนิด

5.6 การเก็บรักษาผักสด

จุดประสงค์หลักของการเก็บรักษาผักสด คือ พยายามให้ผลผลิตยังคงอยู่ในสภาพสดอยู่เสมอ การเสื่อมสภาพภายหลังเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ๆ หลายประการ แต่สาเหตุหลัก ๆ ได้แก่ การสูญเสียน้ำ และการหายใจของพืชผัก ซึ่งอัตราที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ดังนั้นการเก็บรักษาในสภาพเย็นจึงเป็นหลักการใหญ่ของวิธีการเก็บรักษา การพิจารณาคัดเลือกเก็บรักษาแต่ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัยจากโรคแมลงก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการทำให้อายุเก็บรักษายาวนานขึ้น ข้อพึงระวังในการเก็บรักษาอีกประการหนึ่ง คือ การเก็บรักษาผักหลายชนิดในบริเวณใกล้ ๆ กันหรือภายในห้องเย็นเดียวกัน ผักชนิดหนึ่งอาจก่อให้เกิดผลทางลบกับผักชนิดอื่น ๆ เช่น มะเขือเทศ ขณะสุกจะสร้างก๊าซเอทิลีน (Ethylene) ขึ้นมามาก ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพของผักสีเขียวได้ ทำให้ผักสีซีดจางขึ้น และเพิ่มการเน่าเสียง่ายขึ้น เป็นต้น

ภาคผนวกที่ 2

แนวทางวิธีการดำเนินงาน หลักสูตร “ การผลิตพืชผักอินทรีย์ ”

หัวข้อวิชา	ระยะเวลา	เทคนิคการนำเสนอ	ที่มาของวิทยากร
1. ความรู้เรื่องพืชผักอินทรีย์และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	6 ชั่วโมง	บรรยายและจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
2. เทคโนโลยีการผลิตและปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการทาเกษตรอินทรีย์	6 ชั่วโมง	บรรยายและจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
3. การจดบันทึกข้อมูลเกษตรกร และการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	6 ชั่วโมง	บรรยายและฝึกปฏิบัติ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
4. ทักษะศึกษาดูงาน	6 ชั่วโมง	กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรและภาคเอกชน

สถานที่หรือพื้นที่ดำเนินการ : 13 จังหวัดเป้าหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ : มีเกษตรกรผลิตพืชผักตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยนได้เพิ่มขึ้น

พื้นที่ดำเนินงาน จังหวัดลพบุรี สระแก้ว นครราชสีมา สุรินทร์ หนองบัวลาภู เลย ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ นครพนม มุกดาหาร บึงกาฬ ลำปาง และจังหวัดตาก

โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานด้านความปลอดภัยจากสารเคมี

โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานด้านความปลอดภัยจากสารเคมี

๑. ความสอดคล้อง

๑.๑ นโยบายชาติ : แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔(๘) คุ่มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรได้รับผลตอบแทนสูงสุด

๑.๒ นโยบายของรัฐบาล : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ข้อ ๒ การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าภาคการเกษตร

๒. หลักการ เหตุผล และแนวคิดโครงการ

ปัจจุบันการผลิตสินค้าเกษตรตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เน้นที่การผลิตเพื่อให้ได้สินค้าเกษตรมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานสินค้าเกษตร ที่กำหนดขึ้นภายใต้ พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๑ เพื่อความปลอดภัยและคุ้มครองผู้บริโภค ป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดแก่เกษตรกร หรือกิจการการค้าสินค้าเกษตร หรือเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ แต่ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกลับพบว่าการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อให้ได้มาตรฐานกำลังเผชิญกับอุปสรรคที่สำคัญ นั่นคือ เกษตรกรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนับวันการระบาดของศัตรูพืชจะทวีความรุนแรง ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานความปลอดภัยจากสารเคมีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการทำความเข้าใจกับเกษตรกรให้เกิดความตื่นตัว ตระหนักถึงพิษภัยและผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมี

๓. วัตถุประสงค์

ส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญ ตื่นตัว และตระหนักถึงผลเสียที่เกิดจากการใช้สารเคมีอย่างไม่ต้อง

๔. เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินงาน

๔.๑ ประธานและสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๑๓ ศจช. ใน ๑๓ อำเภอ รวม ๒๖ ราย

๕. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

๕.๑ พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรด้านความปลอดภัยจากสารเคมี

๕.๑.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดเสวนาระดับจังหวัดร่วมกับประธานและสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจำนวน ๒ ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และวางแผนขับเคลื่อนศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานด้านความปลอดภัย และแผนการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่สำคัญ โดย

ครั้งที่ ๑ เสวนาแลกเปลี่ยนผลการดำเนินงานและวางแผนขับเคลื่อนศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับจังหวัดและอำเภอ

ครั้งที่ ๒ ให้ความรู้เรื่องการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ โดยประสานความร่วมมือกับ ศบพ.

งบประมาณ ๑. ค่าใช้จ่ายอาหารกลางวัน อาหารว่างและเครื่องดื่ม เครื่องเขียน แบบพิมพ์ ใช้งบประมาณโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานด้านความปลอดภัย

๒. ค่าใช้จ่ายวัสดุสำหรับฝึกอบรมผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ ใช้งบประมาณโครงการลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช

๕.๑.๒ สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสนับสนุนชุดน้ำยาพร้อมอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้ศูนย์บริหารศัตรูพืช ใช้บริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลผลิตการเกษตร ศูนย์ละไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ตัวอย่าง

๕.๑.๓ สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเผยแพร่เพื่อใช้ประชาสัมพันธ์การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐานด้านความปลอดภัย

๖. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี ๒๕๕๖			ปี ๒๕๕๗								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๖.๑ พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรด้านความปลอดภัย												
๑) เสวนา ศจช. ๒ ครั้ง						↔		↔				
๒) สนับสนุนชุดตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง						↔						

๗. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

๗.๑ ผลผลิต

๗.๑.๑ ประธานและสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน รวม ๒๖ ราย ได้

- ๑) ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- ๒) ร่วมวางแผนทางการพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในพื้นที่
- ๓) ได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติเพื่อนำไปขยายผลให้กับสมาชิก ศจช. รายอื่น

ต่อไป

๗.๒ ผลลัพธ์

๗.๒.๑ ประธานและสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ มีแนวทางในการดำเนินงานและแนวทางพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และสามารถขับเคลื่อนเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้เกิดผลในระดับพื้นที่ได้

๗.๓ ตัวชี้วัดกระบวนการ

๑) ประธานและสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๑๓ ศจช. ร่วมเสวนาได้แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ศจช. ระดับอำเภอ และจังหวัด

๘. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี กลุ่มอารักขาพืช

ผู้ประสานงานโครงการ : ๑) นายอรรค์ พันธุ์ตะ หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช

โทรศัพท์ : ๐๘ ๑๕๖๒ ๓๖๗๓

๒) นางสาววารุณี ลายหงษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

โทรศัพท์ : ๐๘ ๓๖๘๙ ๙๖๕๑

โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (น้ำผึ้ง)

โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (น้ำผึ้ง)

1. ความสอดคล้อง

ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy)

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness)

แนวทาง : การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ และการลงทุน

2. หลักการ เหตุผล และแนวคิดโครงการ สถานการณ์การเลี้ยงผึ้งพันธุ์ของประเทศไทยได้เจริญเติบโตเป็นอุตสาหกรรมการเลี้ยงผึ้งและเกิดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ผึ้งตามมา ได้ผลผลิตน้ำผึ้งจากพืชชนิดต่างๆ ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ เงาะ นุ่น สาบเสือ ชี้ไถ่ ยาน ยางพารา งาม และทานตะวัน และได้ก่อให้เกิดเป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่อง คือ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ผึ้ง สำหรับการผลิตในปี 2555 คาดการณ์ว่าได้ผลผลิตประมาณ 11,000 ตัน คิดเป็นอันดับที่ 32 ของโลก และมีเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งจำนวน 964 ราย มีจำนวนรังผึ้ง 184,927 รัง ผลผลิตเฉลี่ยต่อรัง 30 กิโลกรัม การเลี้ยงผึ้งจึงเป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้และเป็นประโยชน์อย่างมากให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการ

การส่งออกน้ำผึ้งในปี พ.ศ. 2554 ส่งออกน้ำผึ้งปริมาณ 8,770.84 ตัน มูลค่า 535.35 ล้านบาท สำหรับปี พ.ศ. 2555 ส่งออกน้ำผึ้งปริมาณ 8,945.17 ตัน มูลค่า 577.64 ล้านบาท ตลาดส่งออกน้ำผึ้งที่สำคัญ ได้แก่ เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

การนำเข้าน้ำผึ้ง ปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยนำเข้าน้ำผึ้งปริมาณ 5,070.26 ตัน คิดเป็นมูลค่า 279.70 ล้านบาท และปี พ.ศ. 2555 ไทยนำเข้าน้ำผึ้งจากต่างประเทศจำนวน 6,542.68 ตัน มูลค่า 385.10 ล้านบาท นำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน และพม่า เป็นต้น

ประเทศไทยได้มีนโยบายที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร และสร้างความมั่นคงทางอาหาร น้ำผึ้งเป็นสินค้าทางการเกษตรที่สำคัญ ของประเทศชนิดหนึ่งที่มีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตน้ำผึ้งให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ จึงควรยกระดับการผลิตน้ำผึ้งของเกษตรกรให้ได้มาตรฐานทั้งกระบวนการผลิตและคุณภาพของน้ำผึ้ง ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพน้ำผึ้งไทยสู่ครัวโลก

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.1 เพื่อส่งเสริมการผลิตน้ำผึ้งให้ได้มาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP)

3.2 เพื่อส่งเสริมและขยายการผลิตน้ำผึ้งคุณภาพให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

3.3 เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรผลิตน้ำผึ้งให้มีคุณภาพและได้รับรองมาตรฐานคุณภาพน้ำผึ้ง

3.4 เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพน้ำผึ้งให้กับผู้บริโภค

4. เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินการ

เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 40 ราย

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

5.1 กิจกรรมประชุมชี้แจงโครงการและจัดทำรายละเอียดแผนการดำเนินงาน

ส่วนกลางดำเนินการจัดประชุมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (น้ำผึ้ง) ระดับจังหวัด อำเภอ และศูนย์ปฏิบัติการ จำนวน 30 ราย ระยะเวลา 2 วัน เพื่อชี้แจงโครงการและจัดทำรายละเอียดแผนการดำเนินงานร่วมกัน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาการผลิตน้ำผึ้งคุณภาพและปลอดภัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

จังหวัดพิจารณาคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย (น้ำผึ้ง) โดยมี (เจ้าหน้าที่จังหวัด 1 คน และเจ้าหน้าที่อำเภอมวกเหล็ก 1 คน) เพื่อเข้ารับการพัฒนาความรู้และทักษะแก่เจ้าหน้าที่

5.2 กิจกรรมจัดกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร

5.2.1 หลักสูตรส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งและผลิตน้ำผึ้งคุณภาพดีเพื่อเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการรับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรจำนวน 20 ราย
- 2) ดำเนินการอบรมเกษตรกรหลักสูตรส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งและผลิตน้ำผึ้งคุณภาพดีเพื่อเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP) และศึกษาดูงาน ระยะเวลา 3 วัน
- 3) สำนักงานเกษตรจังหวัดสนับสนุนปัจจัยต้นแบบการผลิตเพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกร ผู้เลี้ยงผึ้งและผลิตน้ำผึ้งคุณภาพดีระดับจังหวัด ได้แก่
 - รังผึ้งพร้อมพันธุ์ผึ้ง จำนวน 20 รัง/กลุ่ม
 - วัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงผึ้ง การสลัดน้ำผึ้ง
 - วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำผึ้งคุณภาพ
 - ชุดนิทรรศการและสื่อเผยแพร่ความรู้/ประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ
- 4) สำนักงานเกษตรอำเภอประเมินและติดตามผลเกษตรกร และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานส่งสำนักงานเกษตรจังหวัด
- 5) สำนักงานเกษตรจังหวัดสรุปผลการดำเนินงานส่งส่วนกลาง

เงื่อนไขโครงการ

- **เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วย** : ประวัติการเลี้ยงผึ้งพันธุ์และประโยชน์ของผึ้ง ชีววิทยาของผึ้ง อุปกรณ์และการเตรียมอุปกรณ์การเลี้ยงผึ้งพันธุ์ที่ถูกสุขอนามัยตามมาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP) ความสำคัญและประโยชน์ของการเลี้ยงผึ้งตามมาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP) การจัดการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ตามแนวทางมาตรฐาน GAP การเตรียมความพร้อมในการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ การจัดการการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ตามสุขอนามัยและป้องกันกำจัดศัตรูผึ้งอย่างถูกต้อง การจัดการการเก็บผลผลิตตามมาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP) ขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP) สาธิต ฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงานการเลี้ยงผึ้งพันธุ์ตามมาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP) ที่ประสบความสำเร็จและความสำคัญของบรรจุภัณฑ์ และการบริหารจัดการกลุ่ม/กระบวนการกลุ่ม

- **วิทยากร** : วิทยากรจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (ผึ้ง) หรือกรมปศุสัตว์

- **จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย** : 20 ราย

5.2.2 หลักสูตรพัฒนาเกษตรกรเพื่อยกระดับการผลิตให้เข้าสู่การรับรองมาตรฐานสินค้าน้ำผึ้งคุณภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการรับสมัครและคัดเลือกเกษตรกรจำนวน 20 ราย
- 2) ดำเนินการอบรมเกษตรกรหลักสูตรพัฒนาเกษตรกรเพื่อยกระดับการผลิตให้เข้าสู่การรับรองมาตรฐานสินค้าน้ำผึ้งคุณภาพ และศึกษาดูงาน ระยะเวลา 3 วัน
- 3) สำนักงานเกษตรอำเภอประเมินและติดตามผลเกษตรกร และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานส่งสำนักงานเกษตรจังหวัด
- 4) สำนักงานเกษตรจังหวัดสรุปผลการดำเนินงานส่งส่วนกลาง

เงื่อนไขโครงการ

- เนื้อหาหลักสูตรประกอบด้วย : ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุขอนามัยของสถานที่ตั้ง วัสดุ-อุปกรณ์ เครื่องมือ การควบคุมกระบวนการทำงาน เช่น การขนย้ายวัตถุดิบ การเก็บรักษาสินค้า การบำรุงรักษาและทำความสะอาดเครื่องมือ และสุลักษณะของบุคลากร ความสำคัญและขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานน้ำผึ้งคุณภาพ สาธิต ฝึกปฏิบัติ ศึกษาดูงานฟาร์มผึ้งที่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานสินค้าน้ำผึ้งคุณภาพ และการบริหารจัดการกลุ่ม/กระบวนการกลุ่ม

-วิทยากร : วิทยากรจากสาธารณสุขจังหวัด

-จำนวนเกษตรกรเป้าหมาย : 20 ราย

5.3 กิจกรรมส่งเสริมการบริโภคน้ำผึ้งคุณภาพดี

ขั้นตอนการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัด คัดเลือกและประสานงานกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งเข้าร่วมงานแสดงสินค้าน้ำผึ้งคุณภาพดี

๖. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. กิจกรรมประชุมชี้แจงโครงการและจัดทำรายละเอียดแผนการดำเนินงาน				↔								
๒. กิจกรรมจัดกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร												
๒.๑ หลักสูตรส่งเสริมการเลี้ยงผึ้งและผลิตน้ำผึ้งคุณภาพดีเพื่อเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP)							↔					
๒.๒ หลักสูตรพัฒนาเกษตรกรเพื่อยกระดับการผลิตให้เข้าสู่การรับรองมาตรฐานสินค้าน้ำผึ้งคุณภาพ							↔					
๓. กิจกรรมส่งเสริมการบริโภคน้ำผึ้งคุณภาพดี							↔		↔			

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

เกษตรกรจำนวน 400 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตน้ำผึ้งคุณภาพดี

7.2 ผลลัพธ์

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตน้ำผึ้งคุณภาพดีและปลอดภัยออกสู่ตลาดได้

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 40 ราย ได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับการเลี้ยงผึ้งให้เข้าสู่มาตรฐานฟาร์มผึ้ง (GAP) และสามารถผลิตน้ำผึ้งให้มีคุณภาพและปลอดภัย

๘. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี กลุ่มอารักขาพืช

ผู้ประสานงานโครงการ : ๑) นายอรรงค์ พันธุตะ หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช

โทรศัพท์ : ๐๘ ๑๕๖๒ ๓๖๗๓

๓) นายบรรทร สังข์ศร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ : ๐๓๖ ๓๑๙๐๒๖

โครงการลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช

โครงการลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช

1. ความสอดคล้อง

1.1 นโยบายชาติ : แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 84(8) คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาด ส่งเสริมให้สินค้าเกษตรได้รับผลตอบแทนสูงสุด

1.2 นโยบายของรัฐบาล : ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ข้อ 2 การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าภาคการเกษตร

2. หลักการ เหตุผล และแนวคิดโครงการ

การระบาดของศัตรูพืชนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยภายใน ได้แก่ ลักษณะปลูกพืชที่เป็นพื้นที่กว้างติดต่อกันนาน การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชปริมาณมากทำให้แมลงศัตรูธรรมชาติตาย ศัตรูพืชกลับมาระบาดซ้ำได้ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ศัตรูพืชขยายปริมาณเพิ่มมากขึ้นและเกิดการพัฒนาศายพันธุ์ให้ต้านทานทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ การลักลอบนำชิ้นส่วนของพืชเข้าประเทศมาโดยผิดกฎหมาย ทำให้มีศัตรูพืชต่างถิ่นเข้ามาระบาดในประเทศไทยดังที่เคยปรากฏมาแล้ว ได้แก่ เพลี้ยแป้งมันสำปะหลังสีชมพู หนอนหัวดำ และแมลงดำหนามมะพร้าว ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรสามารถรับมือกับภัยพิบัติด้านศัตรูพืชนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถเฝ้าระวังการระบาดของศัตรูพืชในพื้นที่การเกษตรของตน เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ทันก่อนที่จะเกิดการระบาดของศัตรูพืช และสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตร ก็จะสามารถลดความสูญเสียดังกล่าวได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชให้กับเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ศัตรูพืชในปัจจุบัน และเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่อารักขาพืชเรื่อยๆ แต่ทั้งนี้ก็ยังคงให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังและการสำรวจสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช เพื่อวินิจฉัย วิเคราะห์ และตัดสินใจเลือกวิธีการควบคุมศัตรูโดยใช้วิธีผสมผสานที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

3. วัตถุประสงค์

3.1 พัฒนาเกษตรกรผู้ร่วมโครงการให้มีความรู้เรื่องการควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน และสามารถเลือกใช้วิธีจัดการศัตรูพืชที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3.2 เพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อารักขาพืช ให้สามารถปฏิบัติงานจัดการศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ควบคุมและลดพื้นที่ระบาดของศัตรูพืช

4. เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินงาน

4.1 เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่จัดตั้งและดำเนินการในปี 2556 ใน 13 อำเภอ ละไม่น้อยกว่า 30 ราย รวมไม่น้อยกว่า 390 ราย

4.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบงานอารักขาพืชใน 13 อำเภอ

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

5.1 สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ดำเนินการพัฒนาศักยภาพสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการควบคุมศัตรูพืช ควบคุมแมลงวันผลไม้ และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยให้จัดในพื้นที่ของแต่ละศูนย์จัดการศัตรูพืชและแยกจัดไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง งบประมาณสำหรับเป็นค่าอาหารกลางวัน 75 บาท/คน/วัน, ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มวันละ 1 มื้อๆ ละ 25 บาท/คน และค่าวัสดุฝึกอบรม (เครื่องเขียนแบบพิมพ์) 30บาท/คน จัดซื้อ 1 ครั้ง

5.2 สำนักงานเกษตรจังหวัด สนับสนุนวัสดุสำหรับการฝึกอบรมผลิตขยายศัตรูธรรมชาติ ให้ประธานและสมาชิก ศจช.ที่มาอบรมการผลิตขยายศัตรูธรรมชาติในโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าสู่มาตรฐานความปลอดภัย (ดูข้อ 5.1 โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าสู่มาตรฐานความปลอดภัย)

5.3 สำนักงานเกษตรจังหวัดสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์สำหรับผลิตขยายศัตรูธรรมชาติให้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่ดำเนินการในโครงการลดความเสี่ยงเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืช และศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่จัดตั้งเพิ่มเติมตามโครงการควบคุมและกำจัดศัตรูมะพร้าว (หนอนหัวดำ) แบบครอบคลุมพื้นที่โดยใช้ศัตรูธรรมชาติ งบประมาณสำหรับเป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์การผลิตขยาย

5.4 สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชตามสถานการณ์ (Training on the job) เพื่อเพิ่มศักยภาพให้เจ้าหน้าที่อารักขาพืชระดับอำเภอ อย่างน้อยอำเภอละ 1 คน ปีละ 2 ครั้ง โดยประสานความร่วมมือด้านวิชาการกับศูนย์บริหารศัตรูพืช งบประมาณสำหรับเป็นค่าอาหารกลางวัน อาหารว่างและเครื่องดื่ม และค่าวัสดุฝึกอบรม

5.5 การประกวดศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

5.5.1 จัดการคัดเลือกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด

5.5.2 จัดการคัดเลือกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่นระดับเขต โดยสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขต

งบประมาณ สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนดีเด่น

แนวทางการคัดเลือกจะดำเนินการจัดส่งให้ต่อไป

5.6 จัดทำแปลงต้นแบบในการติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชที่สำคัญทางเศรษฐกิจ อย่างน้อย ศจช.ละ 1 แปลง และรายงานผลในระบปรายงานแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชทุกสัปดาห์ทาง <http://www.agriqua.doe.go.th/> งบประมาณ เป็นค่าวัสดุที่ใช้ในการติดตามสถานการณ์

5.7 ส่วนบริหารศัตรูพืชผลิตขยายหัวเชื้อจุลินทรีย์ (หัวเชื้อหลัก) ได้แก่ เชื้อราบิวเวอเรีย เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อรามेटตาไรเซียม สนับสนุนให้ศูนย์บริหารศัตรูพืชนำไปผลิตขยายเพิ่มเติมเพื่อใช้ในโครงการฝักอาชีพเฉพาะด้าน

5.8 ส่วนบริหารศัตรูพืชผลิตฟอ-แม่พันธุ์ศัตรูธรรมชาติ ไม่น้อยกว่า 4 ชนิด สนับสนุนให้ศูนย์บริหารศัตรูพืชนำไปผลิตขยายเพิ่มเติมเพื่อใช้ในโครงการฝักอาชีพเฉพาะด้าน

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

7.1.1 เกษตรกรจาก 13 ศจช. ไม่น้อยกว่า 390 ราย ได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืช ควบคุมแมลงวันผลไม้ และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย

7.1.2 เจ้าหน้าที่อารักขาพืชไม่น้อยกว่า 13 ราย ได้รับการเพิ่มเติมองค์ความรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานด้านอารักขาพืช

7.2 ผลลัพธ์

7.2.1 เกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในพื้นที่เพาะปลูกของตนเองได้

7.2.2 เจ้าหน้าที่อารักขาพืชไม่น้อยกว่า 13 ราย สามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานได้

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

1. เกษตรกร 390 ราย ได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการควบคุมศัตรูพืช ควบคุมแมลงวันผลไม้ และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย

2. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้เพิ่มเติมองค์ความรู้ 13 ราย

3. ศูนย์จัดการศัตรูพืชที่ปฏิบัติงานดีเด่นระดับจังหวัด 1 ศจช. และระดับเขต 9 เขต

4. รายงานแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช 13 แปลง

5. พ่อแม่พันธุ์ศัตรูธรรมชาติไม่น้อยกว่า 4 ชนิด

6. จุดเฝ้าระวังสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 13 จุด

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี กลุ่มอารักขาพืช

ผู้ประสานงานโครงการ :

1) นายธำรงค์ พันธูตะ หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช

โทรศัพท์ : 08 1562 3673

2) นายพิษณุ นิตยใหม่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ : 08 4022 3696

3) นางสาววารุณี ลายหงษ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

โทรศัพท์ : 08 3689 9651

4) นางสาวจิตรลดา แก้วคำ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

โทรศัพท์ : 08 3038 7354

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
(จัดระบบการตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์)

โครงการจัดระบบการตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์

1. ความสอดคล้อง

นโยบายรัฐบาล

ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าภาคเกษตรส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการโลจิสติกส์ให้กับเกษตรกรรวมทั้งพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เป็นกลไกจัดการธุรกิจ (Business arm) ให้กับเกษตรกรเพื่อเพิ่มโอกาสและศักยภาพในการเก็บเกี่ยวมูลค่าเพิ่มจากห่วงโซ่อุปทาน

นโยบายสำคัญอื่นๆ ของรัฐบาล

ข้อที่ 4 ระบบ Logistic

ยุทธศาสตร์กระทรวง/กรมฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและภาคเกษตร

ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy)

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness)

2. หลักการ เหตุผล และแนวคิดโครงการ

จากนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเน้นการส่งเสริมการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำเพื่อให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก ตลอดจนสถานการณ์การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เช่น พืชผัก ไม้ผล ส่วนใหญ่เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่รัฐบาลจัดให้อยู่ในกลุ่มสินค้าเพื่อการส่งออก ไม่ว่าจะรูปผลผลิตสดและแปรรูป การส่งเสริมการผลิตพืชสำคัญดังกล่าวยังคงมีปัญหาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการผลิตและการตลาด ถึงแม้รัฐบาลจะพยายามแก้ไขปัญหา แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากประสบปัญหาความซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องกันระหว่างระบบการผลิตการตลาด ตลอดจนการบริหารจัดการ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการผลิตพืชเศรษฐกิจของไทยโดยเฉพาะไม้ผลประสบปัญหาผลผลิตในฤดูออกมาพร้อมกัน ในช่วงเวลาสั้นๆ ส่งผลให้ราคาตกต่ำและเป็นปัญหามาโดยตลอด รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมากในการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะมาตรการเร่งรัดกระจายผลผลิตภายในประเทศ โดยการรวบรวมผลผลิต และขนส่งออกนอกแหล่งผลิตโดยเร็วในช่วงผลผลิตกระจุกตัว ซึ่งมักเกิดความเน่าเสียในระหว่างการขนส่ง และคุณภาพตกต่ำ

ปัญหาที่สำคัญในการผลิตพืชเศรษฐกิจ คือ ผลผลิตคุณภาพดีมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ผลผลิตสูญเสียง่ายในระหว่างการขนส่ง ส่งผลให้ราคาตกต่ำ ขาดห้องเย็นสำหรับเก็บรักษาเพื่อยืดอายุผลผลิต ก่อให้เกิดปัญหาด้านการส่งออก เกษตรกรยังขาดข้อมูลข่าวสารต่างๆ รวมทั้งการขาดระบบการจัดการด้านโลจิสติกส์ ซึ่งปัญหาการจัดการโลจิสติกส์สินค้าเกษตรของประเทศไทย เกษตรกรไทยซึ่งคิดเป็นร้อยละ 61 ของประชากรในประเทศจึงอยู่ในสภาวะยังพึ่งพาตัวเองไม่ได้ ระดับการพัฒนาโลจิสติกส์ของประเทศไทยยังมีน้อย

ดังนั้น กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีภารกิจด้านการบริหารจัดการสินค้าเกษตร ให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก โดยเน้นการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ลดต้นทุนการผลิต และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่เกษตรกร จึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่ต้องดำเนินการขับเคลื่อนกลไกด้านการบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตรให้เป็นระบบ และระบบโลจิสติกส์สินค้าเกษตร รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ด้านการเกษตร เพื่อให้สินค้ากระจายออกนอกพื้นที่แหล่งผลิตโดยการขยายช่องทางการตลาดให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศจะสามารถลดการเกิดปัญหาดังกล่าวได้ และเตรียมความพร้อมของเกษตรกรในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อย่างยั่งยืนต่อไป

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์
2. เพื่อส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการระบบการตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์
3. เพื่อเชื่อมโยงการผลิตการตลาดสินค้าเกษตรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถจัดการสินค้าเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินงาน

- 4.1 เกษตรกร จำนวน 30 ราย
- 4.2 พื้นที่ อำเภอเฉลิมพระเกียรติฯ

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

- 5.1 พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรด้านการจัดระบบตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์ ดำเนินการดังนี้
 - 5.1.1 ส่วนกลางประสานงานกับจังหวัดในพื้นที่เป้าหมายคัดเลือกเกษตรกร
 - 5.1.2 จังหวัด/อำเภอคัดเลือกเกษตรกรผู้สนใจ ผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตพืชผักและผลไม้ จำนวน 1 จุดๆ ละ 30 ราย
 - 5.1.3 จังหวัด/อำเภอดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายหลักสูตรด้านการจัดระบบตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์
 - 5.1.4 จังหวัด/อำเภอสรุปรายงานผลการดำเนินงานพร้อมภาพ เสนอกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศภายหลังเสร็จสิ้นการอบรม
- 5.2 ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดระบบตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์
 - 5.2.1 สำนักส่งเสริมและพัฒนาการค้าเกษตรเขต คัดเลือกจังหวัดที่มีศักยภาพในด้านการตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์
 - 5.2.2 จัดทำเนื้อหาหลักสูตรในการจัดเวทีกระบวนการเรียนรู้ด้านจัดระบบตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์
 - 5.2.3 ดำเนินการจัดเวทีโดยเชิญทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้านการตลาดและโลจิสติกส์สินค้าเกษตร
 - 5.2.4 นำบทเรียนที่ได้จากการจัดเวทีกระบวนการเรียนรู้ และจัดทำสื่อเผยแพร่
 - 5.2.5 ติดตามและขยายผลจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ไปสู่จุดเรียนรู้อื่น ๆ
 - 5.2.6 สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

5.5 ศึกษาเส้นทางเชื่อมโยงการกระจายผลผลิตสินค้าเกษตร

5.5.1 ส่วนกลางประสานงานกับจังหวัด 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระบุรี นครนายก และสุราษฎร์ธานี ในการคัดเลือกเกษตรกรที่มีศักยภาพและความพร้อมในการจัดการสินค้าเกษตร โดยคัดเลือกจากเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยและได้มาตรฐาน มีคุณลักษณะในภาพรวมสามารถผลักดันผลผลิตผักออกสู่ตลาดนอกพื้นที่ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศได้

5.5.2 เมื่อจังหวัดคัดเลือกเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว แจ้งให้ส่วนกลางทราบ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ส่วนกลางร่วมกับจังหวัดศึกษาและสำรวจเก็บข้อมูล/แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานการปลูก การผลิต และการจำหน่ายผลผลิตสินค้าเกษตร โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายได้แก่จังหวัด สระบุรี นครนายก และสุราษฎร์ธานี

5.5.3 ประมวลสรุปผลการศึกษาในเรื่อง ศึกษาเส้นทางเชื่อมโยงการกระจายผลผลิตสินค้าเกษตร จากกลุ่มเกษตรกรจนถึงตลาดการซื้อขาย เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบการตลาดสำหรับเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยและได้มาตรฐานของประเทศ แนวทางการปฏิบัติที่ดีเพื่อพัฒนาระบบการตลาดและการกระจายสินค้าในแต่ละกิจกรรม

5.5.4 ส่วนกลางสรุปและจัดทำรายงานเสนอกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อนำไปใช้ในการขยายผลและดำเนินการกับกลุ่มเกษตรกร และจุดกระจายสินค้าอื่น ๆ ต่อไป

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรด้านการจัดระบบตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์						←	→					
2. ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการระบบการตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์								←	→			
3. ศึกษาเส้นทางเชื่อมโยงการกระจายผลผลิตสินค้าเกษตร							←	→				

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

เกษตรกร จำนวน 30 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้การบริหารจัดการตลาดและโลจิสติกส์
สินค้าเกษตร

7.2 ผลลัพธ์

1. เกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญสามารถนำความรู้ที่ได้รับไป
ปฏิบัติ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

2. เกษตรกรมีช่องทางในการกระจายสินค้าเกษตร มีตลาดรองรับสินค้าเกษตรกรเพิ่มขึ้น
มีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้าจากผู้ผลิตจนถึงผู้บริโภค

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

1. เกษตรกร 30 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดระบบตลาดสินค้าเกษตร
และโลจิสติกส์และมีความรู้

2. มีการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการระบบการตลาดสินค้าเกษตรและโลจิสติกส์

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงานโครงการ

นายอุทัย โกแสน

หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

นายโกสินทร์ แสงสว่างค์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

9. ผู้ประสานงาน

นายโกสินทร์ แสงสว่างค์

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

มือถือ 086 0780456

โครงการเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร
และเครือข่ายในการผลิตสินค้าเกษตร

โครงการเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรและเครือข่ายในการผลิตสินค้าเกษตร

1. ความสอดคล้อง

นโยบายเร่งด่วน/นโยบายสำคัญอื่นๆ ของรัฐบาล

ข้อที่ 1 คริวไทยสู่ครัวโลก ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness)

แนวทาง : เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพปลอดภัยและการผลิตสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม

ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมพร้อมเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. หลักการและเหตุผลและแนวคิดโครงการ

กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2557

ภายใต้ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country strategy) ปี 2556 –2561 ตามแผนปฏิบัติการด้านการเกษตร ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร พร้อม ๆ กับการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต การจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัยและการพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม โดยการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อให้เกิดความเหมาะสม แต่ละสภาพพื้นที่และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรโดยกำหนดแนวทางด้านการพัฒนาองค์กรเกษตรกร ในการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเกษตรกรและเครือข่ายกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาดสินค้าเกษตร เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ในการพัฒนาองค์กรและเครือข่ายภาคเกษตรให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความเข้มแข็งเป็นภารกิจหลักสำคัญของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อใช้เป็นช่องทางในการส่งเสริมอาชีพภาคเกษตรให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ เป้าหมายหลักของการพัฒนา คือ เกษตรกรและชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้และมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน โดยเกษตรกรได้รับการพัฒนาตามกระบวนการกลุ่มและเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรและบุคคลแวดล้อมอย่างแท้จริง มีความสามารถในการแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดการพัฒนาการเกษตรทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพ และเครือข่ายหลากหลายสาขาอาชีพที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเกษตร รวมทั้งเกื้อหนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่สามารถเข้ามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานด้านการเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. วัตถุประสงค์

3.1 เสริมสร้างศักยภาพผู้นำเกษตรกรในการบริหารจัดการกลุ่ม การผลิต การตลาดและพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

3.2 เสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรให้มีการประสานความร่วมมือในการคิดการทำงาน การแก้ไขปัญหา รวมถึงผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งขยายผลไปสู่กลุ่มและองค์กรอื่น ๆ

4. เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินงาน

4.1 ผู้นำกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร จำนวน 65 ราย สถานที่ดำเนินงาน จังหวัดสระบุรี

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

5.1 กิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้นำกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรและเครือข่าย

วิธีการดำเนินงาน

1) จังหวัดบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างงานส่งเสริมพัฒนาเกษตรกรรมงานส่งเสริมพัฒนาการผลิต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกพืชและเกษตรกรเป้าหมายที่ผลิตสินค้าเกษตรที่คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ให้ความเห็นชอบในหลักการแนวทางและการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจ ได้แก่ มันฝรั่ง หอมหัวใหญ่ มันสาปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และสับปะรด พืชที่เป็นสินค้าเกษตรที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดและพืชเศรษฐกิจหลักสำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ลำไย ทุเรียน มังคุด เงาะ ลิ้นจี่ มะม่วง ส้มโอ ลองกอง สับปะรด กาแฟ มะพร้าว กัญชง น้ำมันสาปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ถั่วเหลือง กัญชงไม้ พริก และพืชผัก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพ ปลอดภัย และสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม ซึ่งบุคคลเป้าหมายเป็นผู้นำเกษตรกรในกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรในการผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญดังกล่าว และได้มีการรวมตัวเป็นเครือข่ายอาชีพการเกษตร

2) จังหวัดคัดเลือกผู้นำกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร อำเภอละ 5 ราย โดยคัดเลือกผู้นำกลุ่มที่เป็นอกม. อันดับแรก

3) จัดอบรมเสริมสร้างศักยภาพผู้นำกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาด การจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัย และการพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม โดยการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแต่ละสภาพพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร

4) รายงานผลการดำเนินงานเชิงปริมาณตามระบบ e-project (1/1)

5) จัดทำเอกสารผลการดำเนินงานและรายงานกรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. พัฒนาศักยภาพผู้นำกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร					←→							
2. สัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาเครือข่ายองค์กรเกษตรกร						←→						

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

7.1.1 ผู้นำกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร จำนวน 65 ราย ได้รับการส่งเสริมความรู้ด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด การบริหารจัดการกลุ่มและประชาคมอาเซียน

7.1.2 ได้กระบวนการสร้างเครือข่ายกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรในระดับพื้นที่ปฏิบัติ

7.2 ผลลัพธ์

7.2.1 ผู้นำกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร จำนวน 65 ราย มีความตระหนักถึงความสำคัญ และปรับตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และนำความรู้ทักษะที่ได้รับไปใช้ปฏิบัติในการบริหารจัดการ การผลิตและการจัดการในกลุ่มและเครือข่าย

7.2.3 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรสามารถใช้เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการวิเคราะห์ และวางแผนดำเนินงานเพื่อผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ปลอดภัย โดยการรวมตัวเป็นเครือข่ายอาชีพ การเกษตร เชื่อมโยงแนวคิด/กิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาการผลิตการตลาดสินค้าเกษตร ตลอดจนพัฒนาการผลิต สินค้าเกษตรที่มีคุณภาพปลอดภัยของผู้บริโภคและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

7.3.1 ผู้นำกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร จำนวน 65 ราย

7.3.2 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรและเครือข่ายอาชีพการเกษตรในด้านการผลิต การตลาด

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

ผู้ประสานงาน

นางกฤตยา สงวนสิน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทร. 0-3631-9026 โทรสาร. 0-3621-1443 มือถือ.08-1700-0738

E-mail saraburi@doae.go.th

โครงการส่งเสริมและพัฒนาในกลุ่มเกษตรกร

โครงการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มเยาวชนเกษตรกร

1. ความสอดคล้อง

ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy)

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness)

แนวทาง: เสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพปลอดภัย และการผลิตสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม

อื่นๆ (ระบุ)

1) ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับโครงสร้างภาคเกษตร เกษตรกรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็ง

2) ภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

3) แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พ.ศ. 2555 – 2558 ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ยุทธศาสตร์การสร้างความก้าวหน้าพัฒนาที่สมดุลสู่สังคมและยุทธศาสตร์การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

2. หลักการ เหตุผล และแนวคิดโครงการ

ประเทศไทยมีความได้เปรียบทั้งในเชิงที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งผลิตสินค้าทางการเกษตร และอาหารที่สำคัญของโลก ศักยภาพที่โดดเด่นคือ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และระบบนิเวศของไทยเหมาะสมต่อการผลิตและการลงทุนทางด้านเกษตรและอาหาร อีกทั้งภาคการเกษตรของไทยสามารถผลิตอาหารได้เพียงพอสำหรับการบริโภคทั้งในประเทศและเพื่อการส่งออกลำดับต้นของโลกหลายชนิด

ปัจจุบันผู้บริโภคมีความห่วงใยต่อสุขภาพมากขึ้น จึงให้ความสนใจแหล่งที่มาของสินค้าเกษตรและอาหาร ตระหนักถึงอันตรายต่อสุขภาพจากการบริโภคอาหารที่ไม่สะอาดหรือปนเปื้อนเชื้อโรคและสารพิษ ความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) จึงเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ในขณะเดียวกัน การค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศมีมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) ถูกนำมาใช้เป็นข้อกีดกันทางการค้าสินค้าเกษตรและอาหารสำหรับการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้ การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 ทำให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรและอาหาร อย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการผลิตและการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศอาเซียนด้วยกันเพราะมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชและความปลอดภัยด้านอาหารจะถูกนำมาเป็นเงื่อนไข ในทางการค้ามากขึ้นและรัฐบาลยังได้ประกาศนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก สินค้าเกษตรและอาหาร ต้องมีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน

กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2557 ภายใต้ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country strategy) ปี 2556 – 2561 ตามแผนปฏิบัติการด้านการเกษตร ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร พร้อม ๆ กับการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตการจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัย และการพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม โดยการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแต่ละสภาพพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกร โดยกำหนดแนวทางด้านการพัฒนาองค์กรเกษตรกร ในการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำเกษตรกรและเครือข่ายทั้งในด้านการบริหารจัดการการผลิต การตลาดสินค้าเกษตร เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

การส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มยุวเกษตรกร สมาชิกยุวเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้ยุวเกษตรกรและชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐาน ไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างยุวเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสามารถในการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ในการขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรซึ่งก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจและสังคม ตลอดจนการดำเนินการเพื่อการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรให้เข้มแข็ง สนับสนุนให้เกิดผู้นำกลุ่มยุวเกษตรกรที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มยุวเกษตรกร สมาชิกยุวเกษตรกร ให้มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพสูงในการผลิตทางการเกษตรทั้งเพื่อการบริโภคในประเทศและเพื่อการส่งออก อีกทั้งยังเป็นการสร้าง และพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อทดแทนเกษตรกรรุ่นเก่าที่ลดลงและเป็นบุคลากรที่สำคัญในภาคเกษตรกรรมต่อไป

3. วัตถุประสงค์

3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มยุวเกษตรกร มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และมีพลังในการขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่มผ่านกระบวนการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพการเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเอง มีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดี

3.2 ส่งเสริมและพัฒนา ยุวเกษตรกรให้มีความรู้ ทักษะทางด้านการเกษตร การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตที่ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการและปลอดภัยต่อผู้บริโภคมีความเข้าใจกลไกการผลิตที่สอดคล้องกับภาวะการณ์ตลาดของสินค้าเกษตร เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต

3.3 ส่งเสริมและพัฒนา ยุวเกษตรกร เพื่อให้มีประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการธุรกิจ มีศักยภาพความเป็นผู้นำและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับผู้ประกอบการ

3.4 การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นของกลุ่มยุวเกษตรกรและสมาชิกที่เป็นต้นแบบที่ดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป

4. เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินงาน

ยุวเกษตรกร 13 อำเภอ จำนวน 220 ราย

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

5.1 ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร (ชั้นบ่มเพาะ)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ยุวเกษตรกรเรียนรู้กระบวนการกลุ่มและฝึกปฏิบัติงานเกษตรขั้นพื้นฐาน
เป้าหมาย กลุ่มยุวเกษตรกรประเภทนอกโรงเรียน

ความหมายยุวเกษตรกร

ยุวเกษตรกร หมายถึง เด็กและเยาวชน อายุ 10-25 ปี ทั้งหญิงและชาย ที่สนใจการเกษตร รวมตัวกันขอจัดตั้งเป็นกลุ่มยุวเกษตรกรต่อสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อรับบริการความรู้จากโครงการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โดยปกติ **กลุ่มยุวเกษตรกร** มีสมาชิก 15-30 คน อายุใกล้เคียงกันหรือเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน มีประเภทกลุ่ม **ในโรงเรียน นอกโรงเรียน** และ **กลุ่มผสม**และมีเกษตรกรในท้องถิ่นอาสาสมัคร เป็น **ที่ปรึกษายุวเกษตรกร** ปรากฏกลุ่มทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงดูแลให้คำแนะนำกลุ่มในการดำเนินงานและกิจกรรม

ความหมายกลุ่มยุวเกษตรกรประเภทนอกโรงเรียนในปัจจุบัน

การสัมมนาหัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทั่วประเทศ ปี 2556 และรายงานกรมส่งเสริมการเกษตรรับทราบแล้ว ได้กำหนดความหมายใหม่ของกลุ่มยุวเกษตรกรประเภทนอกโรงเรียนในปัจจุบัน หมายถึง กลุ่มที่ตั้งขึ้นนอกโรงเรียนหรือมีที่ทำการกลุ่มอยู่ในชุมชน แม้ว่ามีสมาชิกทุกคนของกลุ่มเป็นนักเรียนทั้งหมด เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเด็กและเยาวชน ในปัจจุบันประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังนี้

5.1.1 อบรมถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกร ให้แก่สมาชิก

ยุวเกษตรกรจำนวนคน 195 (ราย) 13 กลุ่ม เป้าหมายจากโครงการ อย่างน้อยกลุ่มละ 15 คน ประกอบด้วยหัวข้อวิชา 3 หัวข้อ ดังนี้

1) การประชุมกลุ่มยุวเกษตรกรประจำเดือน ประกอบด้วยเนื้อหาวิชา การเปิด-ปิด ประชุมคณะกรรมการสภายุวเกษตรกร การประชุมกลุ่มภาคความรู้ ภาคธุรกิจ และภาครื่นเริง

2) การฝึกปฏิบัติงานการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และเคหกิจเกษตร ประกอบด้วย เนื้อหาวิชาควบคู่กัน 2 กลุ่มวิชา คือ

กลุ่มวิชาที่ 1

-การฝึกปฏิบัติงานรวมหรือกลุ่มย่อย และงานส่วนบุคคล

กลุ่มวิชาที่ 2

- การปลูกพืช เช่น พืชผัก เห็ด พืชไร่ ข้าว และ ไม้ผล เป็นต้น

- การเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ เป็ด สุกร แพะ และ กบ เป็นต้น

- เคหกิจเกษตร เช่น ประกอบอาหาร ถนอมอาหาร แปรรูปผลผลิตเกษตร หัตถกรรมเกษตร และการจัดการบ้านเรือน เป็นต้น

3) การจัดบันทึกการฝึกปฏิบัติงานและกิจกรรม ได้แก่ การฝึกปฏิบัติงานรวมหรือกลุ่มย่อย งานส่วนบุคคล และกิจกรรมการจัดประชุมกลุ่มประจำเดือน ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาการจัดทำแผนปฏิบัติงาน การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และการบันทึกผลการฝึกปฏิบัติงานและกิจกรรม

5.1.2 สาริตและฝึกอาชีพการเกษตรและเคหกิจเกษตร ให้แก่ กลุ่มยุวเกษตรกรตามจำนวนกลุ่ม 13 กลุ่ม ที่จังหวัดได้รับเป้าหมายจากโครงการ ประกอบด้วย การสาริตและฝึกอาชีพ 3 ด้าน ดังนี้

- 1) งานปลูกพืช เช่น พืชผัก เห็ด พืชไร่ ข้าว และ ไม้ผล เป็นต้น
- 2) งานเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ เป็ด สุกร แพะ และ กบ เป็นต้น
- 3) งานเคหกิจเกษตร เช่น ประกอบอาหาร ถนอมอาหาร แปรรูปผลผลิตเกษตร

หัตถกรรมเกษตร และการจัดการบ้านเรือน เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. วิเคราะห์กลุ่ม

อำเภอเลือกกลุ่มยุวเกษตรกรที่เห็นสมควรสนับสนุน ดังนั้น บางตำบลอาจไม่ถูกเลือก และดำเนินการจัดชั้นกลุ่ม (วิเคราะห์กลุ่มพร้อมจัดลำดับตามความสามารถกลุ่ม) โดยใช้แบบจัดเก็บข้อมูลกลุ่ม ยุวเกษตรกรและเกณฑ์ ให้คะแนนแบ่งเป็นข้อ ๆ ที่อยู่ในแบบจัดเก็บข้อมูล เป็นเครื่องมือจัดชั้นกลุ่มโดยสามารถดาวน์โหลดแบบ จัดเก็บข้อมูลจากหน้าเว็บกลุ่มยุวเกษตรกรในเว็บไซต์สำนักพัฒนาเกษตรกร (www.farmdev.doae.go.th)

อำเภอสนับสนุนกลุ่มยุวเกษตรกรประเภทกลุ่มนอกโรงเรียน ที่มีสถานที่ตั้งกลุ่ม หรือที่ทำการกลุ่มตั้งอยู่ในชุมชน เป็นอันดับแรก แม้ว่าสมาชิกกลุ่มเป็นนักเรียนทั้งหมด เพื่อส่งเสริมกลุ่มให้มีระยะเวลาเป็นกลุ่มมากขึ้นในการพัฒนาตนเองและเป็นกลไกงานส่งเสริมการเกษตร

กรณีเป็นกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขอให้สมาชิกกลุ่มบางส่วนต้องเป็นนักเรียนในโรงเรียนต่อไปอย่างน้อย 2 ปี เพื่อให้กลุ่มมีระยะเวลาดำเนินงานและกิจกรรมได้ต่อเนื่อง

2. จัดทำแผนและดำเนินการ

จังหวัดจัดทำแผน ประกอบด้วย

(1) แผนอบรมถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกรในพื้นที่อำเภอ เป็นรายกลุ่ม อย่างน้อยกลุ่มละ 15 คน

(2) แผนสาริตและฝึกอาชีพการเกษตรและเคหกิจเกษตรในพื้นที่อำเภอเป็นรายกลุ่ม และดำเนินการตามแผนที่จังหวัดจัดทำ

เพื่อพัฒนาปรับปรุงและฟื้นฟูกลุ่มในเรื่องที่กลุ่มได้คะแนนน้อยจากข้อใด ๆ ตามแบบจัดเก็บข้อมูลกลุ่มยุวเกษตรกร

ให้อำเภอดำเนินการขึ้นทะเบียนจัดตั้งกลุ่มให้กับกลุ่มยุวเกษตรกรที่จัดตั้งใหม่ และกลุ่มเดิมที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนจัดตั้งกลุ่ม และกรณีกลุ่มยุวเกษตรกรที่ไม่มีการดำเนินงาน และกิจกรรมกลุ่มติดต่อกันเป็นระยะเวลานานกว่า 1 ปี ให้อำเภอดำเนินการยกเลิกกลุ่มและถอนทะเบียนจัดตั้งกลุ่ม นั้น

ให้อำเภอดำเนินการเชิญชวนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และ อาสาสมัครเกษตร (อกษ.) เป็นที่ปรึกษายุวเกษตรกรของกลุ่มยุวเกษตรกร ทั้งกลุ่มที่อำเภอสนับสนุนโครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร (ขึ้นบ่มเพาะ) ปี 2557 และกลุ่มยุวเกษตรกรที่เหลือของอำเภอ เพื่อสร้างโอกาสเชื่อมโยงโครงการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

ให้อำเภอสับสนุนกลุ่มยุวเกษตรกรทุกกลุ่มให้มีโอกาสถ่ายทอดหรือเผยแพร่ความรู้ให้แก่ครอบครัวและชุมชน เชื่อมโยงการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรในพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มมีส่วนร่วมเป็นกลไกงานส่งเสริมการเกษตร โดยการถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มยุวเกษตรกรเพื่อนำไปเผยแพร่ต่อ นอกจากนี้เนื้อหาวิชาตามโครงการแล้ว ขอให้อำเภอสอดแทรก เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- ประเด็นส่งเสริมการเกษตร และการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรของจังหวัด
- การจัดการฟาร์ม การเกษตรผสมผสาน การป้องกันการสูญเสียผลผลิตจากการเก็บเกี่ยว การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- การใช้สารชีวภัณฑ์ประกอบการเกษตร การเกษตรแบบปลอดภัย และ GAP
- การตลาด สินเชื่อ สารสนเทศ จริยธรรม และ เครือข่าย
- ระบบสหกรณ์ และ การบริหารจัดการทุนหมุนเวียน
- การสร้างและภาวะผู้นำ
- ฯลฯ

3. ประเมินผลและจัดทำรายงาน

อำเภอสอดส่องผลการดำเนินโครงการและจัดทำรายงานส่งให้จังหวัดสระบุรี และจังหวัดรวบรวมส่งกรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขต

5.2 สร้างและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ สนับสนุนการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่น ที่ชนะการประกวดผลงานระดับเขต 3 อันดับแรกในปีที่แล้ว จำนวน 6 เขต ๆ ละ 3 กลุ่ม รวม 18 กลุ่ม ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

- 1) พัฒนาระบบการกลุ่มยุวเกษตรกร
- 2) ดำเนินงานและกิจกรรมกลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ
- 3) ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ การผลิต การตลาด และ เรื่องที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มยุวเกษตรกรเป้าหมาย

กลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่นระดับเขต ปี 2556 ได้แก่ กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านโป่งเกตุ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี สมาชิกไม่น้อยกว่า 25 ราย

ขั้นตอนดำเนินงาน

1. วิเคราะห์และจัดทำแผน

จังหวัด อำเภอส ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกร และคณะกรรมการกลุ่มยุวเกษตรกรเป้าหมาย ร่วมกันประเมินศักยภาพ หาแนวทางและจัดทำแผนพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร

จังหวัด อำเภอส ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกร และคณะกรรมการกลุ่มยุวเกษตรกรเป้าหมาย ร่วมกันจัดทำโครงการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ ภายในวงเงิน 30,000 บาท และให้มีความสอดคล้องกับการผลิตด้านการเกษตรและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการ เป็นต้นแบบกลุ่มยุวเกษตรกร การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร รวมถึงการพัฒนา กลุ่มยุวเกษตรกรให้มีความยั่งยืน

2. ดำเนินงานกลุ่มต้นแบบ

สำนักงานเกษตรจังหวัดส่งโครงการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบให้สำนักพัฒนาเกษตรกรภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2557

สำนักพัฒนาเกษตรกรจัดสรรงบประมาณโครงการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ

จังหวัดดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด

สำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องเป็นพี่เลี้ยงการดำเนินงาน กลุ่มยุวเกษตรกรสามารถบูรณาการกิจกรรมและโครงการจากหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนแผนพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

จังหวัดส่งเสริมให้กลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่นระดับเขตให้เป็นจุดเรียนรู้เครือข่าย ของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) หัวข้อความรู้ กระบวนการกลุ่ม ยุวเกษตรกรดีเด่น โดยมีองค์ประกอบของจุดเรียนรู้ตามที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล (ศบกต.) กำหนด เช่น วิทยากรและเนื้อหาความรู้ประจำจุดเรียนรู้ แผนบริการและการ

ถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลสถาบันเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และข้อมูลการเกษตรในพื้นที่ เป็นต้น

จังหวัดส่งเสริมให้กลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่นระดับเขตดำเนินการเผยแพร่ความรู้ และเทคโนโลยีการดำเนินงานและกิจกรรมของกลุ่ม โดยใช้ประโยชน์จากสื่อผู้ให้บริการเครือข่ายสังคม บนอินเทอร์เน็ต และให้กลุ่มมีการจัดทำแผนการเผยแพร่ความรู้ของกลุ่มเองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

จังหวัดสนับสนุนกลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่นระดับเขตให้ดำเนินการก่อตั้งเครือข่าย ของตนเองที่มีลักษณะเครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายความรู้ เครือข่ายการผลิต หรือ เครือข่ายการตลาด โดยสมาชิกเครือข่ายเป็นกลุ่มยุวเกษตรกรที่จัดตั้งใหม่หรือกลุ่มเดิมในพื้นที่ อย่างน้อย 1กลุ่ม

3. ประเมินผลและจัดทำรายงาน

จังหวัดจัดทำประเมินผลและรายงานการดำเนินโครงการส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขต

5.3 อบรมหลักสูตร Young Smart Farmer

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) ประชุมทีมงานและวางแผนการจัดอบรมตามกรอบหลักสูตร Young Smart Farmer

2) จังหวัดประชาสัมพันธ์ รับสมัคร และคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ดังนี้

(1) มีอายุไม่เกิน 45 ปี

(2) มีที่ดินทำการเกษตร

(3) มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ต้องการทำการเกษตรและพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง

(4) สมัครใจเข้าร่วมโครงการและต้องเข้าร่วมกิจกรรมตลอดระยะเวลาโครงการ

3) ดำเนินการจัดสัมมนาตามแผนที่กำหนด

ระยะที่ 1 การปรับกระบวนการทัศน์และสร้างแรงจูงใจ การจัดหาแผนชีวิต การผลิต/การตลาด การสร้างเครือข่าย และการจัดหาช่องทางการศึกษาและการสื่อสาร

ระยะที่ 2 และ 3 รายงานความก้าวหน้าการเรียนรู้และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ Young Smart Farmer

ระยะที่ 4 การเสนอผลงานของ Young Smart Farmer การวางแผนอนาคต การสร้างเครือข่าย การสรุปทบทเรียนและประเมินผล

4) ติดตามผลการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรในทุกๆระยะ เพื่อใช้ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนา Young Smart Farmer

5) สรุปและรายงานผลการอบรม ทำเนียบเกษตรกรผู้เข้าร่วมอบรม ทำเนียบวิทยากร และการติดตามผลการนำความรู้ไปปฏิบัติให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

เงื่อนไขโครงการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการต้องผ่านการสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนา Young Smart Farmer ระยะที่ 1 ก่อน จึงจะสามารถดำเนินการอบรมหลักสูตร Young Smart Farmer ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกร (ขั้นป่มเพาะ)												
1.1 อบรมถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกร				←							→	
1.2 สาธิตและฝึกอาชีพการเกษตรและเคหะกิจเกษตร				←							→	
1.3 สร้างและพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรต้นแบบ					←							→
2. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ยุวเกษตรกรสู่ความเป็นผู้นำด้านการเกษตร - อบรมหลักสูตร Young Smart Farmer						←					→	

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

ยุวเกษตรกรได้รับองค์ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกรและการทำงานในรูปแบบกลุ่ม และมีความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นผู้นำทางด้านการเกษตรต่อไป

ตัวชี้วัดผลผลิต

1) ยุวเกษตรกร จำนวน 220 ราย ได้รับการบ่มเพาะทางความคิดให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม มีทักษะพื้นฐานทางการเกษตร มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกรและการทำงานในรูปแบบกลุ่ม และมีความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นผู้นำทางด้านการเกษตร

2) ยุวเกษตรกร จำนวน 220 ราย ได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้งในด้านประสิทธิภาพการผลิต และการบริหารจัดการทางธุรกิจ และการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกันในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร พัฒนาไปสู่การเป็นผู้นำทางด้านการเกษตรในท้องถิ่นหรือชุมชน

7.2 ผลลัพธ์

ยุวเกษตรกร ได้รับการบ่มเพาะทางด้านความคิด ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม มีทักษะทางด้านวิชาการและการปฏิบัติ จนสามารถเกิดความเป็นเลืกลงไปสู่การเป็นผู้นำทางด้านการเกษตร สามารถพัฒนารูปแบบการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการและปลอดภัยต่อผู้บริโภค มีการบริหารจัดการธุรกิจเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าภาคเกษตรต่อผลผลิตมวลรวมของประเทศ และเกิดการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างยุวเกษตรกร ในทุกระดับอย่างต่อเนื่องทั้งในและต่างประเทศ

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

1. ยุวเกษตรกร จำนวน 220 ราย ได้รับการบ่มเพาะทางความคิดให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม มีทักษะพื้นฐานทางการเกษตร มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกลุ่มยุวเกษตรกรและการทำงานในรูปแบบกลุ่ม และมีความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นผู้นำทางด้านการเกษตร

2. กลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน 1 กลุ่ม ได้รับการพัฒนาและมีการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่ม ยุวเกษตรกร อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีความพร้อมในการเป็นต้นแบบกลุ่มยุวเกษตรกร
วันเด็กแห่งชาติ จำนวน 1 ครั้ง เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับความรู้ด้านการเกษตร

3. เกษตรกร 25 ราย ได้รับการพัฒนาเป็น Young Smart Farmer

4. มีสื่อการถ่ายทอดความรู้ 9 ชุด

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

ผู้ประสานงาน

นางกฤตยา สงวนสิน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทร. 0-3631-9026 โทรสาร. 0-3621-1443 มือถือ.08-1700-0738

E-mail saraburi@doae.go.th

โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

1. ความสอดคล้อง

นโยบายเร่งด่วน/นโยบายสำคัญอื่นๆ ของรัฐบาล

ข้อที่ 8 ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

ข้อที่ 10 การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน

ข้อที่ 13 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy)

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง

(Growth & Competitiveness)

แนวทาง : สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร และสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

แนวทาง : การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภูมิภาค เพื่อขยายโอกาสการค้า การลงทุน โดยใช้ประโยชน์จากการ

เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การลดความเหลื่อมล้ำ (Inclusive Growth)

แนวทาง : การเพิ่มโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนและเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อย ผู้ประกอบอาชีพอิสระ

สตรี และ SMEs

การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth)

แนวทาง : การรณรงค์ และสร้างจิตสำนึกของประชาชน

ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้าและการลงทุน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อื่นๆ (ระบุ)

1) ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

2) ภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

3) แผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2555 – 2558 ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ยุทธศาสตร์การสร้างรากฐานการพัฒนาที่สมดุลสู่สังคมและยุทธศาสตร์การสร้างความรู้เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

2. หลักการ เหตุผล และแนวคิดโครงการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นสถาบันเกษตรกรภายใต้การดูแลส่งเสริมสนับสนุนของสำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี ซึ่งปัจจุบันมีการจดทะเบียนเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ปี 2556 จำนวน 88 กลุ่ม สมาชิก 1,687 ราย มีสมาชิก 515,950 คนทั่วประเทศ โดยส่งเสริมให้สตรีในภาคเกษตรในหมู่บ้าน ตำบลเดียวกัน รวมตัวกัน เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตามความสมัครใจ เพื่อให้ร่วมกันใช้พลังความคิด กำลังกาย กำลังทรัพย์ และจิตใจ ในการปรับปรุง ยกกระตือรือร้นของสังคมเกษตรให้ดีขึ้นทุกวิถีทาง เป็นผู้ประกอบการเกษตรมีความรู้ด้านการผลิตการจัดการ สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ มีความรู้ด้านเคหกิจเกษตร ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว ช่วยกันแก้ไขปัญหาสังคมและดูแลสิ่งแวดล้อมชุมชน ให้เกิดการพัฒนายั่งยืน มีการบริหารงานในรูปคณะกรรมการและมีโครงสร้างการประสานงานของกลุ่มตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เขต และระดับประเทศ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีศักยภาพในการดำเนินงาน ตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงไปจนถึงเชิงธุรกิจ ทั้งยังช่วยผลักดันนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลอย่างได้ผลดี

การส่งเสริมและพัฒนาในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น เกษตรกรต้องเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กรและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรและชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ การนำเอากระบวนการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม ในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด การนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหาร ตลอดจนการส่งเสริมระบบการทำเกษตรแบบมีพันธะสัญญาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักประกันทั้งทางด้านรายได้ให้กับเกษตรกรและความมั่นคงด้านอาหารของชุมชน รวมถึงสนับสนุนให้เกิดผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีความสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมในเวทีของการบริหารงานเกษตรในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ/เพื่อการพัฒนา ทางเกษตรและสังคมเกษตรอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์

3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความเข้มแข็งและมีพลังในการขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่มและพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการประกอบอาชีพการเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเอง มีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดี

3.2 พัฒนาความรู้และทักษะให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผ่านกระบวนการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจกลไกการผลิตที่สอดคล้องกับภาวะการณ์ตลาดของสินค้าเกษตร เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต

3.3 ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ให้เกิดการสร้างรายได้ในครอบครัวและลดค่าใช้จ่าย รวมถึงการกระตุ้น ให้มีการออมเพิ่มขึ้น ตลอดจนสามารถพัฒนาจัดตั้งเป็นกองทุนในกลุ่มของตนเองได้

3.4 การยกย่องเชิดชูเกียรติ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่เป็นต้นแบบที่ดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไปและเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินงาน

เป้าหมาย ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 130 ราย -สถานที่ดำเนินงาน 13 อำเภอ

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

5.1 กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนากิจการเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้าน

เกษตรกร

5.1.1 จัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอ

วัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เสริมสร้างการร่วมมือและประสานระหว่างกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมากขึ้น
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการผลิต การแปรรูป และการตลาดของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- 3) เลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอชุดใหม่

บุคคลเป้าหมาย : ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอๆ ละ 10 ราย

วิธีดำเนินงาน

- 1) กำหนดกรอบแนวคิดและวางแผนการดำเนินงานจัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าเกษตร

และผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอ

- 2) จัดประชุมคณะกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอเพื่อทำความเข้าใจและเชื่อมโยงการทำงานร่วมกัน

- บูรณาการทางานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กำหนดเป้าหมาย มาตรการ และแผนการทางานของเครือข่ายให้ชัดเจน

- พิจารณาคัดเลือกสินค้าเกษตรหรือผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรที่มีศักยภาพ ในการพัฒนาต่อยอด

ให้ครอบคลุมตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การพัฒนาตัวสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และการตลาด บนพื้นฐานความรู้ และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มาตรฐานคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ และความมั่นคงด้านอาหาร

- 3) เลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับอำเภอชุดใหม่ ภายในเดือนมีนาคม 2557

- 4) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานเชิงปริมาณ ตามระบบ e-project

(ก.1/1) และผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพตามแบบกสก.

- 5) จัดทำเอกสารผลการดำเนินงานและรายงานจังหวัดทราบ (ตามแบบรายงานที่แนบ)

5.1.2 จัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัด

วัตถุประสงค์

- 1) เสริมสร้างการร่วมมือและประสานระหว่างกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมากขึ้น
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การแปรรูป และการตลาดของสินค้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- 3) เลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัดชุดใหม่

บุคคลเป้าหมาย : ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัดๆ ละ 15 ราย

วิธีดำเนินงาน

- 1) กำหนดกรอบแนวคิดและวางแผนการดำเนินงานจัดเวทีเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัด
- 2) จัดประชุมคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัดเพื่อทำความเข้าใจและเชื่อมโยงการทำงานร่วมกัน
 - บูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - กำหนดเป้าหมาย มาตรการ และแผนการทำงานของเครือข่ายให้ชัดเจน
 - พิจารณาคัดเลือกสินค้าเกษตรหรือผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรที่มีศักยภาพ ในการพัฒนาต่อยอดให้ครอบคลุมตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การพัฒนาตัวสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และการตลาด บนพื้นฐานความรู้และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มาตรฐานคุณภาพสินค้า และผลิตภัณฑ์ และความมั่นคงด้านอาหาร
- 3) เลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับจังหวัดชุดใหม่ ภายในเดือนเมษายน 2557
- 4) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานเชิงปริมาณตามระบบ e-project (ก.1/1) และผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพตามแบบกสก.
- 5) จัดทำเอกสารผลการดำเนินงานและรายงานสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตและกรมส่งเสริมการเกษตรทราบ (ตามแบบรายงานที่แนบ)

5.2 กิจกรรมการคัดสรรเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรดีเด่น

- ระดับจังหวัด - ระดับเขต
- ระดับประเทศ

วัตถุประสงค์

- 1) คัดเลือกผลงานเกษตรกรดีเด่น/บุคคลทางการเกษตรดีเด่น 5 สาขาอาชีพ ประกอบด้วย สาขาอาชีพทำสวน สาขาอาชีพทำไร่ สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกร สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร และคัดสรรสถาบันเกษตรกรดีเด่น 2 ประเภท ประกอบด้วย กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 - 2) ยกย่องเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรที่มีผลงานดีเด่นในระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ ซึ่งเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่มีผลงานดีเด่นระดับประเทศจะได้เข้ารับพระราชทานรางวัลในพระราชพิธีมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
- เป้าหมาย: การคัดสรร 7 ประเภท ตามวัตถุประสงค์ในข้อ 1)

วิธีการดำเนินงาน

- 1) จังหวัดพิจารณาคัดสรรเกษตรกรดีเด่น/บุคคลทางการเกษตรดีเด่น 5 สาขาอาชีพ ประกอบด้วยสาขาอาชีพ ทำสวน สาขาอาชีพทำไร่ สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกร สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร และคัดสรรสถาบันเกษตรกรดีเด่น 2 ประเภท ประกอบด้วย กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ประจำปี 2557 ที่จะเข้ารับพระราชทานรางวัลในปี 2558
- 2) จังหวัดพิจารณามอบรางวัลให้กับผู้ที่ชนะเลิศอันดับ 1 ทั้ง 7 ประเภทข้างต้น เงินรางวัลๆ ละ 1,500 บาท จำนวน 7 รางวัลเป็นเงิน 10,500 บาท และค่าใช้จ่ายในการคัดสรรเกษตรกรดีเด่น/สถาบันเกษตรกรดีเด่น จังหวัดละ 10,500 บาท

3) จังหวัดส่งเสริมผลการคัดสรรเกษตรกรดีเด่น/บุคคลทางการเกษตรดีเด่น/สถาบันเกษตรกรดีเด่น ให้สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตและกรมส่งเสริมการเกษตร (ส่วนกลาง) ภายในสัปดาห์ที่สองของเดือนสิงหาคม 2557

4) สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขต พิจารณาคัดเลือกเกษตรกรดีเด่น/บุคคลทางการเกษตรดีเด่น 5 สาขาอาชีพ ประกอบด้วยสาขาอาชีพทำสวน สาขาอาชีพทำไร่ สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ที่ปรึกษากลุ่ม ยุวเกษตรกร สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร และคัดสรรสถาบันเกษตรกรดีเด่น 2 ประเภท ประกอบด้วย กลุ่มยุวเกษตรกรและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มอบโล่รางวัลให้กับเกษตรกรดีเด่น/บุคคลทางการเกษตรดีเด่น/สถาบันเกษตรกรดีเด่น ทั้ง 7 ประเภท ภายในเดือนกันยายน 2557 และรายงานผลการคัดสรรให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ภายในสัปดาห์แรกของเดือนตุลาคม 2557 ทั้งนี้ งบประมาณที่จัดสรรให้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและโล่รางวัล จำนวนเขต 9 เขตๆ ละ 33,000 บาท

5) กรมส่งเสริมการเกษตร (ส่วนกลาง) พิจารณาคัดสรรเกษตรกรดีเด่น/บุคคลทางการเกษตรดีเด่น 5 สาขาอาชีพ ประกอบด้วย ประกอบด้วยสาขาอาชีพทำสวน สาขาอาชีพทำไร่ สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ที่ปรึกษากลุ่มยุวเกษตรกร สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร และคัดสรรสถาบันเกษตรกรดีเด่น 2 ประเภท ประกอบด้วย กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ภายในเดือนธันวาคม 2556 – มกราคม 2557 (เป็นการคัดเลือกเกษตรกรดีเด่น/บุคคลทางการเกษตรดีเด่น และสถาบันเกษตรกรดีเด่น ประจำปี 2557) เพื่อยกย่องให้เป็นเกษตรกรดีเด่น/บุคคลทางการเกษตร/สถาบันเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศ และนำเสนอผลการคัดสรรดังกล่าวให้คณะกรรมการพิจารณาผลงานเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ พิจารณาต่อไป

งบประมาณดำเนินงานในกิจกรรม ประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายคณะกรรมการคัดเลือกเกษตรกร สถาบันเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี 2557 จำนวน 5 คณะ เป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ที่พัก ยานพาหนะ และน้ำมันเชื้อเพลิงหล่อลื่น รวมเป็นเงิน 673,900 บาท

2. ค่าใช้จ่ายสำหรับค่าอาหารกลางวัน และอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม สำหรับการจัดประชุม คณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการพิจารณาผลการคัดเลือกเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2557

3. ค่าใช้จ่ายเงินรางวัลการประกวดเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี 2557 จำนวน 7 ประเภท โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

รางวัลที่ 1 เงินรางวัล 14,000 บาท

รางวัลที่ 2 เงินรางวัล 8,000 บาท

รางวัลที่ 3 เงินรางวัล 6,000 บาท

4. ค่าใช้จ่ายจัดทำโล่รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ประจำปี 2557 จำนวน 7 ประเภท

5. ค่าใช้จ่ายจัดทำประกาศนียบัตร ผู้ได้รับการคัดเลือกอันดับที่ 2, อันดับที่ 3 และชมเชย 3 อันดับ

6.แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน												
	ปี 2556			ปี 2557									
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
1. ส่งเสริมและพัฒนาการเชื่อมโยงเครือข่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร - ระดับอำเภอ - ระดับจังหวัด													
2 คัดสรรเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด													

7.ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต (output)

ผู้นำกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 145 ราย ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นระบบ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรควบคู่ไปกับเชื่อมโยงเครือข่าย การประกอบอาชีพด้านการเกษตรและการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

7.2 ผลลัพธ์ (outcome)

1) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีศักยภาพและพลังในการขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่มและพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการประกอบอาชีพการเกษตร สามารถพึ่งพาตนเอง มีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ มีความเข้าใจกลไกการผลิตที่สอดคล้องกับภาวะการตลาดของสินค้าเกษตร และมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต

3) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง มีการออมในครัวเรือนเพิ่มขึ้น และจัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนในกลุ่มของตนเองได้

4) เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่มีผลงานดีเด่น ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไปและสามารถเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรอื่นๆได้

7.3 ตัวชี้ วัดกระบวนการ

- 1) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีศักยภาพและพลังในการขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่ม และพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการประกอบอาชีพการเกษตร สามารถพึ่งพาตนเอง มีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จำนวน 145 ราย
- 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ มีความเข้าใจกลไกการผลิตที่สอดคล้อง กับภาวการณ์ตลาดของสินค้าเกษตรที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างน้อยร้อยละ 80
- 3) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง มีการออมในครัวเรือนเพิ่มขึ้น และมีการจัดตั้ง กองทุนหมุนเวียนในกลุ่มของตนเองได้ อย่างน้อยร้อยละ 60
- 4) เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่มีผลงานดีเด่น จำนวน 7 สาขาอาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไปและสามารถเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพ ด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรอื่นๆได้
- 5) ระบบการจัดเก็บข้อมูลงานสถาบันเกษตรกรได้รับการพัฒนาให้เป็นปัจจุบันและมีความถูกต้อง จำนวน 1 ระบบ
- 6) มีกรอบแนวทางการประเมินระดับศักยภาพของสถาบันเกษตรกร เพื่อยกระดับศักยภาพของกลุ่ม ให้สูงขึ้น จำนวน 1 ชุดข้อมูล

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

ผู้ประสานงานโครงการ

นางวันทนัย แก้วพูลศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทร. 0-3631-9026 โทรสาร. 0-3621-1443 มือถือ.08-1947-5205

E-mail saraburi@doae.go.th

โครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกรและแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตร

โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตร

1. ความสอดคล้อง

ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy)

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness)

แนวทาง : ด้านการเกษตร – การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

แผนงาน : ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร – เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

ทางการเกษตร

ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อื่นๆ (ระบุ)

1) ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับโครงสร้างภาคการเกษตร เกษตรกรได้รับการพัฒนาและ

เสริมสร้างความเข้มแข็ง

2) ภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

3) แผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2555-2558 ของกรมส่งเสริมการเกษตร

ยุทธศาสตร์การสร้างรากฐานการพัฒนาที่สมดุลสู่สังคมและยุทธศาสตร์การสร้าง
ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเสถียรภาพและยั่งยืน

2. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการพัฒนาประเทศโดยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness) ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญ ต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งในมิติของการผลิตที่สามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารและเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนภาคเกษตร การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น เกษตรกรต้องเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กรและชุมชน การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเองและในระดับของการแข่งขัน กลไกหนึ่งที่สนับสนุนให้เกษตรกรและชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าวนี้คือ การนำเอากระบวนการเรียนรู้ ในการจัดตั้งกลุ่มองค์กรเกษตรกร การบริหารจัดการกลุ่ม จากขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาด การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด การนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม ในการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารต้องมีความปลอดภัยและได้มาตรฐานด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม บนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร และอาหาร โดยการพัฒนาดังกล่าว สามารถพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

แหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรด้านเคหกิจเกษตรเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรพร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะรวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกอบรมความรู้สู่เกษตรกรและเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดวิทยากรเกษตรกรทางการเกษตรและเคหกิจเกษตร รวมถึงการพัฒนาการเป็นผู้นำองค์กรเกษตรกรที่มีความสามารถทั้งในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร สู่การเป็นวิทยากรเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และการเรียนรู้ ผ่านสื่อทางไกลในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ และนำความรู้ความสามารถมาถ่ายทอดความรู้ แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตรให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาอาชีพการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงด้านรายได้และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ครอบครัวเกษตรกรมีความมั่นคงทางด้านอาหาร นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมุ่งหวัง ให้แหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตรได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ และพัฒนาสู่การเป็น Smart Farmer ในรูปแบบกลุ่มต่อไป

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกร กลุ่มสถาบันเกษตรกร มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และมีพลังในการขับเคลื่อนงานด้านเคหกิจเกษตรในรูปแบบของการรวมกลุ่มและพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารประกอบอาชีพการเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความมั่นคงทางอาชีพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3.2 พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรจนสามารถเป็นวิทยากรเกษตรกรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรที่มีประสิทธิภาพ โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเรียนรู้ผ่านสื่อทางไกลสามารถเข้าใจกลไกการผลิตและการพัฒนาอาชีพที่สอดคล้องกับภาวะการตลาดของสินค้าเกษตร

3.3 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ สามารถเป็นแบบอย่างแก่เกษตรกรทั่วไปได้เข้ามาเรียนรู้ เป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และสามารถพัฒนาเข้าสู่การเป็น Smart Farmer ในรูปแบบกลุ่มต่อไป

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดละ 1 แห่ง ๆ ละ 25 ราย รวมเกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 25 ราย

- 1) วิทยากรเกษตรกรประจำแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตรแหล่งละ 5 ราย รวม 5 ราย
- 2) สมาชิกองค์กรเกษตรกรในแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตร แหล่งละ 20 ราย รวม 20 ราย

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

1. สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพวิทยากรเกษตรกรของแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรด้านเคหกิจเกษตร

วัตถุประสงค์เพื่อ

1) พัฒนาศักยภาพวิทยากรเกษตรกร ให้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และให้คำปรึกษาด้านการเกษตรและด้านเคหกิจเกษตรสู่การเป็นผู้นำที่เข้มแข็งและยั่งยืน

2) พัฒนาแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรต้นแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการกลุ่มและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกรอื่นๆ นำไปเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

3) แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์หาแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรด้านเคหกิจเกษตร

เป้าหมาย สมาชิกแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรในจังหวัด 1 แหล่ง แหล่งละ 5 ราย จำนวน 5 ราย

วิธีดำเนินงาน

- 1) จังหวัด/อำเภอพิจารณาคัดเลือกแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรที่มีความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพพร้อมที่จะเป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านเคหกิจเกษตรและด้านการเกษตรให้เป็นต้นแบบจังหวัดละ 1 แหล่ง
- 2) คัดเลือกสมาชิกแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกร ที่สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีและให้คำปรึกษาจากข้อ (1) จำนวน 5 ราย
- 3) วิเคราะห์องค์ความรู้ของกลุ่มนำมาสร้างหลักสูตรและชุดสื่อถ่ายทอดความรู้
- 4) ดำเนินการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพวิทยากรเกษตรกร โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นเนื้อหาเทคนิคและวิธีถ่ายทอดความรู้ โดยให้มีเนื้อหาความรู้ ในเรื่องการวางแผนการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ความปลอดภัยของผู้บริโภคอย่างเป็นระบบสร้างความมั่นคงทางอาหาร การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ การทำกิจกรรมด้านการเกษตรและแปรรูปผลผลิตเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ การบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กร ให้มีความเข้มแข็งและมีกิจกรรมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สร้างความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมโดยผลิตและแปรรูปสินค้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีการจัดทำบัญชีรับ-จ่าย อย่างเป็นระบบ
- 5) รายงานผลการดำเนินงาน และสรุปเป็นเอกสาร/สื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานส่งเสริมส่งเสริมการเกษตร

2. อบรมเกษตรกรในแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรต้นแบบ

วัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เพื่อเพิ่มความรู้ด้านเคหกิจเกษตรแก่เกษตรกรในแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรต้นแบบ
- 2) เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรด้านเคหกิจเกษตร

เป้าหมาย สมาชิกแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรในจังหวัด 1 แหล่ง ๆ ละ 20 ราย

จำนวน 20 ราย

วิธีดำเนินงาน

- 1) จังหวัดและอำเภอร่วมกันพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรที่มีความสามารถในการนำความรู้ ด้านเคหกิจเกษตรมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้องค์กรเกษตรกรต้นแบบ จังหวัดละ 20 ราย
- 2) วิเคราะห์องค์ความรู้ของกลุ่มนำมาสร้างหลักสูตรและชุดสื่อถ่ายทอดความรู้
- 3) ดำเนินการจัดอบรมเกษตรกร โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นเนื้อหาเทคนิค และวิธีการถ่ายทอดความรู้ โดยให้มีเนื้อหาความรู้ ได้แก่
 - สร้างความมั่นคงด้านอาหาร
 - การวางแผนการผลิต และพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ความปลอดภัยของผู้บริโภค อย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร
 - การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่
 - การทำกิจกรรมด้านการเกษตรและแปรรูปผลผลิตเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้
 - การบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กรให้มีความเข้มแข็ง มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สร้างความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม
 - การจัดทำบัญชีรับ - จ่าย
- 4) รายงานผลการดำเนินงาน และสรุปเป็นเอกสารผลการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต (output)

สมาชิกองค์กรเกษตรกร และเกษตรกรในแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตร จำนวน 25 ราย ได้รับการพัฒนาศักยภาพการเป็นวิทยากรเกษตรกร และการพัฒนาทักษะความรู้ ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และเคหกิจเกษตร เพื่อให้เกิดกิจกรรมเสริมเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัวเกษตรกร

7.2 ผลลัพธ์ (outcome)

1) สมาชิกองค์กรเกษตรกร จำนวน 25 ราย ได้รับการเพิ่มศักยภาพในการเป็นวิทยากรเกษตรกรประจำแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตร สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้สื่อทางไกลได้ ตลอดจนถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษาในด้านการเกษตรและด้านเคหกิจเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) สมาชิกองค์กรเกษตรกรและเกษตรกรในแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตร จำนวน 25 ราย ได้รับการอบรมความรู้ด้านเคหกิจเกษตร และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนา ในการประกอบอาชีพการเกษตรเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตรต้นแบบได้

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

1) มีวิทยากรเกษตรกรประจำแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตร จำนวน 5 ราย สามารถถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษาในด้านการเกษตรและด้านเคหกิจเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) สมาชิกองค์กรเกษตรกรและเกษตรกรในแหล่งเรียนรู้ด้านเคหกิจเกษตร จำนวน 20 ราย ได้รับการอบรมความรู้ด้านการเกษตรและด้านเคหกิจเกษตร และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้ ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเกษตรกร

8. ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

ผู้ประสานงานโครงการ

นางวันนัย แก้วพูลศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
โทร. 0-3631-9026 โทรสาร. 0-3621-1443 มือถือ.08-1947-5205
E-mail saraburi@doae.go.th

โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1. ความสอดคล้อง

1.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 ในมาตรา 24 กำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด และหมวดที่ 4 การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มาตรา 26, 27, 28 รวมทั้งเป็นไปตามมติการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ที่ให้ความเห็นชอบให้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และให้มีการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ โดยให้ดำเนินการตั้งแตปี 2554 เป็นต้นมา

1.2 สอดคล้องโดยตรงกับนโยบายรัฐบาล ดังนี้

- นโยบายเร่งด่วน ข้อ 1.13.2 บริหารจัดการโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มีศักยภาพ ด้วยการสนับสนุนให้ชุมชน วิสาหกิจชุมชนใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ

- นโยบายเศรษฐกิจ ข้อ 3.1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

- นโยบายสร้างรายได้ ข้อ 3.2.4 ยกระดับความสามารถในการแข่งขันและขยายช่องทางการตลาดของธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจบริการในประเทศ และธุรกิจวิสาหกิจชุมชนให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตสินค้าและบริการ

2. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมส่งเสริมการเกษตรได้รับจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนไปแล้วกว่า 72,000 แห่ง ตามมาตรา 25 ของ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 วิสาหกิจชุมชนเหล่านี้สามารถขอรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากคณะกรรมการได้ จากข้อมูลการจดทะเบียน พบว่า วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน ซึ่งจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้ โดยการส่งเสริมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาตนเอง ศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก และสามารถกำหนดแนวทางพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการบูรณาการส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนโดยหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้กลไกทำงานของกรรมการ อนุกรรมการที่ตั้งขึ้นตามกฎหมาย พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 มาตรา 24 ที่กำหนดให้กรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด นอกจากนั้น ยังจัดให้มีการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ในลักษณะบูรณาการในพื้นที่ภาคยิ่งขึ้น และยังเป็น การค้นหาวิสาหกิจชุมชนที่สามารถเป็นต้นแบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในสาขาต่างๆ ด้วย

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ อนุกรรมการ ที่ตั้งขึ้นภายใต้ พรบ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ให้สามารถเป็นกลไกการขับเคลื่อนงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 เพื่อส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง ให้สามารถกำหนดแนวทาง และจัดทำแผนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนได้

3.3 เพื่อกระตุ้นให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในลักษณะบูรณาการในพื้นที่มากยิ่งขึ้น และค้นหาวิสาหกิจชุมชนที่สามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาและเป็นแหล่งเรียนรู้

4. เป้าหมาย

4.1 กลุ่มเป้าหมาย

วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1,764 แห่ง สมาชิก 17,640 ราย

4.2 กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

วิสาหกิจชุมชนที่ไม่เป็นเป้าหมายโครงการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรม เช่น ด้านการตลาด กิจกรรมของเครือข่าย เป็นต้น

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

5.1 สนับสนุนกลไกการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

1) ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด จำนวน 77 จังหวัดๆ ละ 2 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยคณะกรรมการ 20 คน และผู้จัดประชุม 5 คน รวม 25 คน

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อพิจารณากำหนดแนวทาง วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนของจังหวัด
- (2) เพื่อให้เกิดการประสานและบูรณาการงานส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาคี และองค์กรที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดอย่างเป็นเอกภาพ
- (3) เพื่อติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนภายในจังหวัด

แนวทางการดำเนินงาน

- (1) ประสานงานประธานกรรมการ กรรมการ และหน่วยงานภาคี เพื่อนำประเด็นต่างๆ เข้าสู่การประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด
- (2) จัดทำวาระการประชุมและนัดหมายประธาน
- (3) ขออนุมัติจัดประชุมและเตรียมหลักฐานการเบิกจ่าย
- (4) จัดทำหนังสือเชิญประชุมและวาระการประชุม

- (5) จัดทำเอกสารประกอบการประชุม ซึ่งประเด็นสำคัญที่ควรนำเสนอในที่ประชุม ประกอบด้วย
- ข้อมูลการจดทะเบียน ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน
 - แผนพัฒนากิจการของวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะความต้องการขอรับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ
 - ผล/แผนการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานภาคีต่างๆ
 - การพิจารณาบูรณาการส่งเสริมสนับสนุนแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนตามภารกิจของหน่วยงานที่เป็นกรรมการ หรือหน่วยงานภาคี
 - ข้อเสนอแนะหรือประเด็นจากประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอำเภอ
 - เรื่องเกี่ยวกับนโยบาย แผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนที่ประสงค์จะเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน หรือเรื่องที่เสนอโดยคณะกรรมการชุดต่างๆ หรือคณะทำงาน (ถ้ามี)
 - ข้อเสนอแนะ และ/หรือปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
- (6) ดำเนินการประชุม
- (7) จัดทำรายงานการประชุมส่งกรมส่งเสริมการเกษตรและสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตภายใน 7 วันทำการหลังจากประชุม
- ข้อปฏิบัติในการจัดประชุม**
- เกษตรจังหวัดต้องเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการฯ
 - กรณีประธานหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายให้เป็นประธานไม่สามารถเข้าประชุมได้และไม่ได้มีการมอบหมาย ให้ดำเนินการคัดเลือกประธานจากที่ประชุม ตามมาตรา 18 พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยยกเว้นเกษตรจังหวัด เนื่องจากเป็นเลขานุการที่ประชุมอยู่แล้ว
 - การจัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ควรกำหนดช่วงเวลาให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัด สามารถจัดทำงบประมาณสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนได้ เช่น ส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น
 - ควรมีการเชิญนายก อบจ. หรือหน่วยงานอื่นเข้าร่วมการประชุม ตามความเหมาะสม
 - การแจ้งเชิญประชุม รายงานการประชุม หรือแจ้งมติที่เกิดจากการประชุม
- ที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการ องค์กร หรือบุคคลต่างๆ ให้ออกหนังสือโดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด
- 2) ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยคณะกรรมการ 15 คน และผู้จัดประชุม 5 คน รวม 20 คน

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อพิจารณากำหนดแนวทาง วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด
- (2) เพื่อการประสานและบูรณาการงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนแก่วิสาหกิจชุมชนตามแผนการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชน

แนวทางการดำเนินงาน

- (1) ประเด็นที่ควรมีการนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย
 - ประเด็นที่มีการมอบหมายจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด
 - กลั่นกรองแผนการขอรับการสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอ
 - พิจารณารายงานการเพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนตามภารกิจของหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต, เทศบาล ในอำเภอ
 - ปัญหาอุปสรรคและเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ต่อคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด
- (2) ควรให้มีหน่วยงานภาคีต่างๆ เข้าร่วมประชุม เพื่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรม งบประมาณ การตลาด และประชาสัมพันธ์ เช่น อบจ., อบต., สปก. สหกรณ์ฯ ตรวจจับผู้สหกรณ์ ปศุสัตว์ ประมง หอการค้าจังหวัด เป็นต้น
- (3) สำหรับข้อปฏิบัติในการจัดการประชุมให้ดำเนินการสอดคล้องกับการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด
- (4) จัดทำรายงานการประชุมส่งสำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี ภายใน 7 วันทำการหลังจากประชุม

5.2 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน

- 1) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนดีเด่น ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรอำเภอ เป้าหมายในการดำเนินงาน จำนวนวิสาหกิจชุมชน อำเภอละ 2 แห่งๆ ละ 10 ราย

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กับแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน

แนวทางการดำเนินงาน

- (1) จังหวัดจัดสรรจำนวนวิสาหกิจชุมชนเป้าหมายให้อำเภอ ทั้งนี้ ขอให้พิจารณาให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชนที่เป็นเป้าหมายในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาคี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคเอกชน เป็นอันดับแรก
- (2) วิสาหกิจชุมชนที่เป็นเป้าหมายควรได้รับการประเมินศักยภาพ และจัดทำแผนพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนมาแล้ว ทั้งนี้ ขอเป็นไปตามความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
- (3) สำนักงานเกษตรจังหวัดแจ้งรายชื่อวิสาหกิจชุมชนที่คัดเลือกเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานให้สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ตามแบบฟอร์มที่และช่วงเวลาดำเนินการทาง E-mail: sceb10@doae.go.th

(4) นำสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่คัดเลือก วิสาหกิจชุมชนละ 10 ราย ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ

(5) ภายหลังจากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรจัดให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสรุปบทเรียนที่ได้รับ และให้มีการทบทวนหรือปรับปรุงแผนพัฒนากิจการ

(6) รายงานผลการดำเนินงาน พร้อมส่งแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป้าหมาย ในรูปแบบแผ่น CD ต่อสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อทำการรวบรวมส่ง กรมส่งเสริมการเกษตร ต่อไป

5.3 การประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นแห่งชาติ

1) ประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อค้นหาวิสาหกิจชุมชนดีเด่น
- (2) เพื่อเป็นการกระตุ้นและพัฒนาประสิทธิภาพการประกอบการวิสาหกิจชุมชน
- (3) เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณของวิสาหกิจชุมชนที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น

แนวทางการดำเนินงาน

การคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนดีเด่นมีคณะกรรมการคัดเลือก 3 ระดับ ได้แก่ ระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ โดยคณะกรรมการทั้ง 3 ระดับ จะต้องประกอบด้วยหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยมีแนวทางการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่น ดังนี้

- (1) คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนดีเด่นส่งเข้าประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด
- (2) สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด โดยให้คณะกรรมการระดับจังหวัด เป็นผู้คัดเลือก และส่งวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดเข้าประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับเขต
- (3) สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตดำเนินการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับเขต โดยให้คณะกรรมการระดับเขต เป็นผู้คัดเลือก และส่งวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับเขตเข้าประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศ
- (4) กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศ โดยให้คณะกรรมการระดับประเทศเป็นผู้คัดเลือก
- (5) จัดทำเอกสาร และหรือสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่น

5.4 สนับสนุนการปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

1) ค่าใช้จ่ายในการเก็บข้อมูลพื้นฐานระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนของนายทะเบียน จำนวน 13 อำเภอๆละ 2,000 บาท

วัตถุประสงค์

เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการจัดเก็บข้อมูลระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการจัดซื้อวัสดุสำนักงานที่จำเป็นต้องใช้ในการเก็บข้อมูล และออกเอกสารสำคัญในการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน

6. แผนการปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย
1. สนับสนุนกลไกการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน												
1.1 ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด						↔				↔		
1.2 ประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด						↔						
2. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สมาชิกวิสาหกิจชุมชน												
2.1 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนดีเด่น							↔					
3. การประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นแห่งชาติ												
3.1 การประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด					↔							
4. ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน												
4.1 ค่าใช้จ่ายในการเก็บข้อมูลพื้นฐานระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน						↔						

7. ผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านกระบวนการเรียนรู้ กับแหล่งเรียนรู้ อย่างน้อย 260 ราย

2) สนับสนุนกลไกการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยการประชุม คณะกรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ รวม 3 ครั้ง

7.2 ผลลัพธ์

วิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามศักยภาพให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีความพร้อมในการแข่งขันทางการค้า รวมไปถึงการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านกระบวนการเรียนรู้ กับแหล่งเรียนรู้ อย่างน้อย 260 ราย

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 มีการกำหนดแผนงาน มาตรการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน และเกิดการบูรณาการทำงาน ร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชน และวิสาหกิจชุมชนชุมชน

8.2 เกิดการบูรณาการงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านกลไกของ กรรมการ/อนุกรรมการ

8.3 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนา และริเริ่มดำเนินการพัฒนาด้วยตนเอง

8.4 วิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมตามแผน และศักยภาพ สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจ ของแต่ละหน่วยงานภาคี

9. ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

ผู้ประสานงานโครงการ

นางสาวศิริทรัพย์ จบเจนภัย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

โทร. 0-3631-9026 โทรสาร. 0-3621-1443 มือถือ.08-9147-6759

E-mail saraburi@doae.go.th

โครงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป

โครงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป

1. ความสอดคล้อง

1.1 สอดคล้องกับเป้าหมาย

สร้างรายได้จากฐานเดิม สร้างรายได้จากฐานใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพ ลดรายจ่าย

1.2 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness)

แผนงาน : ด้านการเกษตร แนวทาง: การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำแผนงาน/

โครงการ: ด้านการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร

1.3 หน่วยงานรับผิดชอบ กรมส่งเสริมการเกษตร

2. หลักการ เหตุผล และแนวคิดโครงการ

ปัจจุบัน การผลิตสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมีอัตราการแข่งขันสูง โดยเฉพาะสินค้าด้านอาหาร สิ่งสำคัญนอกเหนือจากคุณภาพด้านหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (Good Manufacturing Practice: GMP) ที่ยังคงมีความสำคัญในกระบวนการผลิตเป็นอันดับแรก ที่จะส่งผลถึงคุณภาพและความปลอดภัยผ่านทางเครื่องหมายรับรองคุณภาพ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น อ.ย. มอก. มผช. เป็นต้น ดังนั้น นอกเหนือจากการสนับสนุนสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนผู้แปรรูปสินค้าเกษตร ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ให้การพัฒนาสินค้าไปสู่คุณภาพการรับรองมาตรฐานต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ในปี 2558 ที่ประชาคมอาเซียนจะเริ่มต้น และจะมีผลกระทบต่อ การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี

โดยในปี 2557 กรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดทำโครงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูปเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยสนับสนุนให้กลุ่มผู้ผลิตมีความรู้ ความเข้าใจในระบบการผลิตที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี สนับสนุนการปรับปรุงกระบวนการผลิตส่งเสริมสินค้ามีความปลอดภัยได้รับเครื่องหมายรับรองคุณภาพ ตลอดจนพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่เสริมสร้างภาพลักษณ์สินค้าและสามารถแข่งขันได้ในตลาด ส่งผลต่อการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.1 เพื่อให้สินค้าเกษตรแปรรูปได้รับการพัฒนากระบวนการผลิต รูปแบบ คุณภาพ และบรรจุภัณฑ์ ให้มีเอกลักษณ์ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและสามารถแข่งขันได้ในตลาด

3.2 เพื่อให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในคุณภาพของสินค้าเกษตรแปรรูปที่ผลิตโดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน

4. เป้าหมาย

สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป จำนวน 90 คน

5. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

5.1 สำนักงานเกษตรจังหวัด คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากสถาบันเกษตรกรที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปด้านอาหารและด้านที่ไม่ใช่อาหาร

5.2 อบรมถ่ายทอดความรู้การจัดการสินค้าเกษตรแปรรูปเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแก่สมาชิกกลุ่มเป้าหมาย

5.3 สนับสนุนการออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์เพื่อใช้งานเชิงพาณิชย์ จากต้นแบบบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบโดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) โดยคัดเลือกจากกลุ่มที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ปี 2556-2557

5.4 สนับสนุนการตรวจประเมินสถานที่ผลิตเพื่อขอหรือต่ออายุเครื่องหมายฮาลาล สำหรับผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1.คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย					↔							
2.อบรมถ่ายทอดความรู้												
3.สนับสนุนการออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์						↔						
4.สนับสนุนการตรวจประเมินและขอเครื่องหมายฮาลาล						↔						
5.สรุปรายงานผลการดำเนินงาน											↔	

7. ผลผลิต ผลลัพธ์และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

- 1) จำนวนเกษตรกรได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ไม่น้อยกว่า 90 ราย
- 2) จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ไม่น้อยกว่า 1 ผลิตภัณฑ์
- 3) จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการตรวจประเมินและขอหรือต่ออายุเครื่องหมายฮาลาล ไม่น้อยกว่า 1 ผลิตภัณฑ์

7.2 ผลลัพธ์

สินค้าเกษตรแปรรูปที่ผลิตโดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มจากการจำหน่าย

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการงาน

- 1) เกษตรกร ร้อยละ 70 นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับใช้กับสถานการณ์ของกลุ่ม
- 2) ผลิตภัณฑ์ ร้อยละ 80 ที่นำบรรจุภัณฑ์ใหม่ไปใช้งานเชิงพาณิชย์ และช่วยส่งเสริมการขาย

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

ผู้ประสานงานโครงการ

นางวันทนัย แก้วพูลศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
โทร. 0-3631-9026 โทรสาร. 0-3621-1443 มือถือ.08-1947-5205
E-mail saraburi@doae.go.th

โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ

โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว

1. ความสอดคล้อง

- นโยบายเร่งด่วน/นโยบายสำคัญอื่นๆ ของรัฐบาล
 - ข้อที่ 8 การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน
 - ข้อ ข.นโยบายสำคัญอื่น ๆ
 - ข้อที่ 7 โครงการหลวง
- ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy)
 - การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth)
 - แนวทาง : รณรงค์ และสร้างจิตสำนึกของประชาชน

2. หลักการและเหตุผล

ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่ทรงเล็งเห็นว่าสถาบันครอบครัวอบอุ่นจะเป็นรากฐานในการพัฒนา และก่อเกิดสังคมสงบที่ร่มเย็นน่าอยู่ในอนาคต จึงทรงขยายงานจากโครงการสายใยรักจากแม่สู่ลูก เป็น “โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ” โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงรับโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ไว้ในพระราชูปถัมภ์ ตลอด 8 ปีที่ผ่านมา กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินงานตอบสนองพระปณิธานที่แน่วแน่ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ ในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางด้านการเกษตรในสถาบันครอบครัว พ่อ แม่ ลูก ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี โดยส่งเสริมให้มีการทำกิจกรรมเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพ พัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร พัฒนาศาลาเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมกิจกรรมแม่บ้านงานครัว และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้สนับสนุนงบประมาณ ในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดมา ในปี 2557 ได้สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับจุดดำเนินการโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการให้ความรู้และการพัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ตลอดจนการส่งเสริมทางด้านการตลาดเพื่อให้ครอบครัวเกษตรกรมีรายได้ นำพาชุมชนก้าวสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อให้สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อให้สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ มีการพัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้
3. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ มีการผลิตอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการไว้บริโภคเพื่อลดรายจ่ายในครอบครัว
4. ส่งเสริมการตลาดแก่สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานและกิจกรรมของสมาชิกโครงการฯ
5. เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมและสังคมที่ร่มเย็นเป็นสุข

4. เป้าหมาย

1. พื้นที่ดำเนินงานโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ จำนวน 1 จุด ของจังหวัดสระบุรี
 - 1.1 จังหวัดที่รับเสด็จแล้ว ให้เลือกพื้นที่เสด็จทรงงานเป็นจุดพื้นที่ดำเนินงานโครงการฯ
 - 1.2 จังหวัดที่ยังไม่รับเสด็จ ให้จังหวัดคัดเลือกจุดพื้นที่ดำเนินงานโครงการฯ ตามความเหมาะสม
2. สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน และกลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน 50 ราย

5. ระยะเวลาดำเนินงาน ตั้งแต่ ตุลาคม 2556 - กันยายน 2557

6. วิธีการดำเนินงาน

1. คัดเลือกพื้นที่ดำเนินงานโครงการสายใยรักฯ โดยคณะกรรมการโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ระดับจังหวัด ดำเนินการคัดเลือกจุดพื้นที่ดำเนินงานโครงการฯ ปี 2557 จำนวน 1 จุด มีหลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 จังหวัดที่รับเสด็จแล้ว ให้ใช้จุดพื้นที่ดำเนินการรับเสด็จเป็นจุดดำเนินการโครงการฯ
- 1.2 จังหวัดที่ยังไม่รับเสด็จ ให้จังหวัดเป็นผู้คัดเลือกจุดดำเนินการโครงการฯ ตามความเหมาะสม โดยผ่านการจัดทำเวทีประชาคมจากชุมชน ควรเป็นจุดที่ชุมชนมีความสนใจเข้าร่วมโครงการ และมีการบูรณาการงานและงบประมาณจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจเป็นจุดพื้นที่ดำเนินการเดิม หรือเลือกจุดพื้นที่ดำเนินการใหม่ให้เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาของคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด

2. คัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ ตามความสมัครใจ ตามจำนวนเป้าหมายกิจกรรม

3. สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดประชุมคณะกรรมการโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ระดับจังหวัด เพื่อชี้แจงแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการคัดเลือกพื้นที่ดำเนินงานโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน และแผนการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานสำหรับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพของครัวเรือนเกษตรกรให้ได้มาตรฐานครบตามเกณฑ์ จปฐ. และ กชช.2 ค.

4. จัดทำแผนโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ 3 ปี (2557-2559) ที่มุ่งเน้นเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมและการบูรณาการ โดยมีสมาชิกโครงการพร้อมครอบครัว และหมู่บ้านเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

5. กำหนดแผนปฏิบัติงานรายกิจกรรม ตามความต้องการของสมาชิกโครงการฯ ปี 2557 ทั้งด้านการให้ความรู้วิชาการและปัจจัยการผลิต โดยครอบคลุมกิจกรรมด้านเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพ กิจกรรมอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ การประกอบอาชีพให้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัย ตลอดจนการส่งเสริมด้านสุขภาพและสุขอนามัย โดยแบ่งกลุ่มจำแนกกิจกรรมในการให้การสนับสนุนช่วยเหลือในแต่ละกลุ่มตามความเหมาะสม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 มีความพร้อม (สีเขียว): ให้ความรู้ คำแนะนำทางวิชาการ และฝึกอบรมเป็นครั้งคราว
 - กลุ่มที่ 2 ต้องทำงานเลี้ยงชีพ (สีเหลือง): ให้ความรู้ คำแนะนำทางวิชาการ ฝึกอบรมเป็นครั้งคราว รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพ ดูแลติดตามเพื่อแก้ไขปัญหา และสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วน
 - กลุ่มที่ 3 ต้องให้การช่วยเหลือ (สีแดง): ให้ความรู้ คำแนะนำทางวิชาการ การส่งเสริมอาชีพและสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการฟื้นฟูสุขภาพอนามัยให้สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง
6. สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของสมาชิก ดังนี้
 - 6.1 สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มพ่อบ้านโครงการสายใยฯ กลุ่มแม่บ้านโครงการสายใยรักฯ กลุ่มยูวเกษตรกรโครงการสายใยรักฯ กลุ่มแม่บ้านงานครัวประจำโครงการสายใยรักฯ และกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลและทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน
 - 6.2 จัดทำฐานข้อมูลสมาชิกโดยรวบรวมข้อมูลสมาชิกตามแบบ สร.01
 - 6.3 อบรมเกษตรกรหลักสูตรพัฒนาศักยภาพดำเนินงานโครงการแนะนำความรู้ด้านเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการผลิตอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสำหรับบริโภคในครัวเรือนและชุมชน
 - 6.4 สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ จุดพื้นที่ละ 50 ราย เพื่อดำเนินการจัดทำแปลงเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดทำในรูปแบบของแปลงผัก ไร่ผัก ไร่ผัก ไร่ผัก ที่ผสมผสานกันระหว่างผักสวนครัว พืชสมุนไพร ผักพื้นบ้าน ไม้ผล ไม้ยืนต้น ในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน เพื่อเพิ่มปริมาณอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการไว้บริโภคในครอบครัวและชุมชน
 - 6.5 จัดตั้งศาลาเรียนรู้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้และเรียนรู้ของสมาชิก
 - 6.6 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเวทีถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกโครงการฯ ในเรื่องอาหารและโภชนาการ สุขอนามัย การปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมการทำงานให้เหมาะสมปลอดภัย การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยท่าทางการทำงานที่ถูกต้อง การดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร เป็นต้น อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยใช้สถานที่บริเวณศาลาเรียนรู้สายใยรักแห่งครอบครัวฯ
 - 6.7 ส่งเสริมให้สมาชิกประกอบอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
 - 6.8 ส่งเสริมให้สมาชิกรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ โดยใช้วัสดุ และทรัพยากรในท้องถิ่น
 - 6.9 ส่งเสริมให้สมาชิกของกลุ่มแม่บ้านงานครัวทำกิจกรรม
 - ทำครัวในโรงเรียน เพื่อทำอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียน โดยให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านงานครัวผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป
 - ทำครัวเลี้ยงประชาชนเนื่องในโอกาสต่างๆ เพื่อเป็นการกุศล
 - ทำครัวเป็นกิจกรรมเพิ่มรายได้ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านงานครัวฯ

7. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานโครงการฯ ผ่านสื่อต่างๆ
8. ส่งเสริมด้านการตลาดและจัดหาช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสมาชิกโครงการฯ
9. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ
10. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ

7. ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

ผู้ประสานงานโครงการ

นางวันทนาย แก้วพูลศรี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทร. 0-3631-9026 โทรสาร. 0-3621-1443 มือถือ.08-1947-5205

E-mail saraburi@doae.go.th

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ จำนวน 50 ราย ได้รับความรู้เรื่องการทำเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพ
2. หมู่บ้านโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ จำนวน 1 หมู่บ้าน ได้รับการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว
3. สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ มีช่องทางการจำหน่ายเพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลิตภัณฑ์กลุ่มเพิ่มขึ้น

9. ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

1. สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ได้บริโภคอาหารครบ 5 หมู่ ตามหลักโภชนาการ และสามารถลดรายจ่ายในครอบครัว
2. มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

10. ผลผลิต (output) พร้อมตัวชี้วัดผลผลิต

1. จำนวนสมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ที่เข้ารับการอบรมการทำเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพ ไม่น้อยกว่า 50 ราย
2. จำนวนหมู่บ้านโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ที่ได้รับการพัฒนาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ไม่น้อยกว่า 1 หมู่บ้าน

11. ผลลัพธ์ (outcome) พร้อมตัวชี้วัดผลลัพธ์

1. สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 นำความรู้เรื่องการทำเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพไปปฏิบัติ
2. สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ที่ได้รับการพัฒนาอาชีพเสริม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 นำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาอาชีพและจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว
3. สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 10 ครั้ง

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

1. ความสอดคล้อง

นโยบายของรัฐบาล

ส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ในระดับชุมชนตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกรมีความมั่นคงทางด้านอาหาร ส่งเสริมการขยายกระบวนการเรียนรู้ระบบเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร โครงการอาหารกลางวัน และธนาคารโคกระบือ ตามแนวพระราชดำริ โดยเกษตรกรและชุมชนเป็นผู้กำหนดทิศทางและแนวทางด้วยตนเอง

ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร

ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนาช่องทางการให้บริการทางการเกษตรโดยพัฒนาจุดให้บริการ แบบเบ็ดเสร็จ และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้บริการแก่เกษตรกรทั้งด้านความรู้ แหล่งทุน และบริการพื้นฐานด้านการเกษตรอื่น

2. หลักการเหตุผลและแนวคิดของโครงการ

การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เป็นวิธีการดำเนินงานอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจที่รับผิดชอบ โดยเป็นการปฏิบัติงานในเชิงรุกที่ทำให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายที่มีปัญหา ได้รับความรู้และบริการทางการเกษตรอย่างรวดเร็ว ทั้งถึงและครบถ้วน เช่น การวิเคราะห์ดิน การวินิจฉัยพืช โรคพืช โรคสัตว์ โรคสัตว์น้ำ และการให้วัคซีนป้องกันโรค รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกอบรมความรู้การเกษตรเสริมเพิ่มเติมควบคู่กันไปด้วย ซึ่งเป็นการดำเนินการในลักษณะบูรณาการการทำงานระหว่าง นักวิชาการเกษตรของหน่วยงานต่างๆ ในแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช สัตว์ ประมง ดิน และน้ำ ฯลฯ พร้อมด้วยอุปกรณ์และเครื่องมือทางวิชาการด้านต่างๆ มาให้บริการในคลินิกเกษตร โดยสามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ถึงในระดับตำบล เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้ารับบริการทางการเกษตรได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนทุกด้านในคราวเดียวกัน

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ 50 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2545 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงขอพระราชทานฯ อนุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ กราบบังคมทูลถวาย และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงรับโครงการดังกล่าว ไว้ในพระราชานุเคราะห์ และทรงพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อ ไว้ในเครื่องหมาย ตราสัญลักษณ์โครงการ

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ ได้เริ่มเปิดให้บริการครั้งแรก เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2545 ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี และได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

3. วัตถุประสงค์

- เพื่อให้เกษตรกรที่มีปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ห่างไกล สามารถเข้าถึงการบริการทางวิชาการ และได้รับการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรอย่างครบวงจรในคราวเดียวกัน
- เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริม และศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในการให้บริการและแก้ไขปัญหาทางการเกษตรร่วมกัน

4. เป้าหมาย

- ระยะเวลาดำเนินงาน 1 ตุลาคม 2556 - 30 กันยายน 2557
- สถานที่ดำเนินการ 4 อำเภอๆ ละ 1 ครั้ง
- ปริมาณงาน 600 ราย ดังนี้

เป้าหมายเกษตรกร (ราย)				
ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	รวม
150	150	150	150	600

* โดยเน้นพื้นที่ที่มีปัญหาทางการเกษตรหลากหลาย และรุนแรง หรือพื้นที่ที่เป็นความต้องการของเกษตรกร

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 กิจกรรม

1. การจัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ เนื่องในวันคล้ายวันประสูติพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (9 ธันวาคม) โดยจัดระหว่างวันที่ 9 - 31 ธันวาคม 2556 จำนวน 1 อำเภอ

2. การจัดคลินิกการเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ ตามที่จังหวัดเห็นสมควร โดยกำหนดจัดระหว่างเดือน 1 มกราคม - 30 มีนาคม 2557 จำนวน 1 อำเภอๆ ละ 1 ครั้ง

3. การจัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ เนื่องในวันคล้ายวันประสูติพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ พระโอรสในพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายา (29 เมษายน) โดยจัดระหว่างวันที่ 29 เมษายน-31 พฤษภาคม 2557 จำนวน 1 อำเภอๆ ละ 1 ครั้ง

4. การจัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (28 กรกฎาคม) โดยจัดระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม ถึง 31 สิงหาคม 2557 จำนวน 1 อำเภอๆ ละ 1 ครั้ง

5.2 วิธีการดำเนินงาน

กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ได้จัดแบ่งช่วงเวลาการดำเนินการ ออกเป็น 4 ระยะ คือ การเตรียมการก่อนเปิดคลินิก การดำเนินงานระหว่างเปิดคลินิกการติดตามให้บริการต่อเนื่อง และการรายงานผลการดำเนินงาน

1. การเตรียมการก่อนเปิดคลินิก

1.1 การประชุมคณะกรรมการ

ประชุมคณะกรรมการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ ระดับจังหวัด ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่ เพื่อพิจารณาการจัดตั้งหน่วยปฏิบัติงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของเป้าหมายการปฏิบัติงานโครงการจัดทำปฏิทินการเตรียมการ และมอบหมายผู้รับผิดชอบ

1.2 การกำหนดพื้นที่ตำบลปฏิบัติงาน

1.2.1 การกำหนดพื้นที่ตำบลปฏิบัติงาน (ตำบลเป้าหมาย)

1.2.2 ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของพื้นที่

1.2.3 การคัดเลือกจุดที่ตั้งคลินิก โดยใช้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

ประจำตำบลหรือสถานที่อื่นที่มีความพร้อมเป็นจุดตั้งคลินิก

1.3 การวางแผนการปฏิบัติงาน

1.3.1 การวิเคราะห์จัดกลุ่มปัญหา โดยจัดประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อวิเคราะห์จัดกลุ่มปัญหา เพื่อรองรับการให้บริการอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับประเด็นปัญหา

1.3.2 การจัดเตรียมผู้ปฏิบัติงาน

1.3.3 กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน

1.4 การประสานในระดับพื้นที่ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กรณี

1.4.1 กรณีจัดตามแผนปกติ

1.4.2 กรณีจัดคลินิกตามขบวนเสด็จฯ

1.4.3 กรณีจัดภายใต้โครงการฟื้นฟูเพื่อสายใยรักแห่งครอบครัวผู้ประสบภัยพิบัติฯ

1.5 การเตรียมสถานที่

การจัดสถานที่สำหรับพิธีเปิดงาน จัดตั้งจุดรับบัตรคิวและลงทะเบียนของเกษตรกรและประชาสัมพันธ์บริเวณด้านหน้า สถานที่จัดคลินิก การจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ประจำคลินิก ป้ายตามประเภทของการให้บริการ

1.6 การเตรียมเกษตรกร

จัดประชุมชี้แจงเกษตรกรให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การจัดงาน กำหนดการและขั้นตอนการให้บริการ การเตรียมตัวในการเข้ามารับบริการ เช่น การเตรียมบัตรประจำตัวประชาชน การเก็บตัวอย่าง (พืช ดิน สัตว์ และน้ำ) ที่มีปัญหามารับบริการอย่างถูกต้อง

1.7 การประชาสัมพันธ์

ประชาสัมพันธ์ผ่านทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

2. การดำเนินงานระหว่างเปิดคลินิก

การเปิดให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ มีลักษณะการเปิดให้บริการเป็น 3 กรณี คือ

2.1 กรณีปฏิบัติตามแผนปกติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยคณะกรรมการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ กำหนดแผนการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ อย่างน้อย ปีละ 4 ครั้ง (ไตรมาสละ 1 ครั้ง) ดังนี้

ครั้งที่ 1 จัดงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ เนื่องในวันคล้ายวันประสูติพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ ในวันที่ 9 ธันวาคม โดยกำหนดช่วงเวลาการจัดงานระหว่างวันที่ 9 - 31 ธันวาคม 2556

ครั้งที่ 2 จัดงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามที่จังหวัดเห็นสมควรโดยกำหนดจัดระหว่างเดือน 1 มกราคม - 31 มีนาคม 2557

ครั้งที่ 3 จัดงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ เนื่องในวันคล้ายวันประสูติพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ ในวันที่ 29 เมษายน โดยกำหนดช่วงเวลาการจัดงานระหว่างวันที่ 29 เมษายน - 31 พฤษภาคม 2557

ครั้งที่ 4 จัดงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในวันที่ 28 กรกฎาคม โดยกำหนดช่วงเวลาการจัดงานระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม - 31 สิงหาคม 2557

2.2 กรณีตามขบวนเสด็จ

2.3 กรณีจัดภายใต้โครงการฟื้นฟูเพื่อสายใยรักแห่งครอบครัวผู้ประสบภัยพิบัติฯ

ซึ่งการจัดคลินิกประกอบไปด้วยคลินิกต่างๆ ได้แก่ คลินิกดิน คลินิกพืช คลินิกสัตว์ คลินิกประมง คลินิกชลประทาน คลินิกสหกรณ์ คลินิกบัญชี คลินิกกฎหมาย คลินิกอื่นๆ เช่น คลินิกบริหารศัตรูพืช คลินิกพันธุ์พืชเพาะเลี้ยง คลินิกจักรกลการเกษตร คลินิกหม่อนไหม และกิจกรรมเสริม ได้แก่ นิทรรศการเกษตรสมบูรณ์เพิ่มพูนสุขภาพแม่ลูก นิทรรศการอาชีพเสริมเพิ่มรายได้

การดำเนินการเปิดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

- พิธีเปิดงาน , การให้บริการ , การประเมินผลการให้บริการ

(โดยรายละเอียดรูปแบบ วิธีดำเนินงาน วัตถุประสงค์ในคู่มือโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร)

3. การติดตามให้บริการต่อเนื่อง

- 3.1 การสรุปสภาพปัญหา
- 3.2 การจัดทำแผนการให้บริการต่อเนื่อง
- 3.3 การจัดทำแฟ้มทะเบียนประวัติ
- 3.4 การปฏิบัติงานตามแผน
- 3.5 การประเมินผลการให้บริการต่อเนื่อง

4. การรายงานผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย

- 4.1 การรายงานผลการให้บริการ (บันทึกข้อมูลการให้บริการลงในแบบ 01. 02)
- 4.2 การรายงานผลการให้บริการต่อเนื่อง (บันทึกข้อมูลการให้บริการลงในแบบ 05)

สำหรับรายละเอียดวิธีการบันทึกข้อมูลแบบคลินิกต่างๆ ลงในโปรแกรม กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรมและสื่อการสอน เพื่อเผยแพร่ให้ผู้ใช้งานแต่ละระดับ ให้แต่ละหน่วยงานเรียบร้อยแล้ว

6. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	ระยะเวลาดำเนินการ ปี 2557											
	ปี 2556			ปี 2557								
	ตค.56	พย.56	ธค.56	มค.57	กพ.57	มีค.57	เมย.57	พค.57	มิย.57	กค.57	สค.57	กย.57
1. จัดทำแผน/ประชุมชี้แจงเกษตรกรและประชาสัมพันธ์วิธีการเก็บตัวอย่าง พืช ดิน สัตว์ และน้ำ (จังหวัดละ 4 ครั้ง)	←											→
2. จัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯเนื่องในวันคล้ายวันประสูติพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (9 ธันวาคม) โดยจัดระหว่างวันที่ 9-31 ธันวาคม 2556			↔									
3. จัดงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามที่จังหวัดเห็นสมควร โดยกำหนดจัดระหว่างเดือน 1 มกราคม – 31 มีนาคม 2557				↔								
4. จัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯเนื่องในวันคล้ายวันประสูติพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติพระอิสริยยศในพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายา (29 เมษายน) โดยจัดระหว่างวันที่ 29 เมษายน-31 พฤษภาคม 2557							↔					
5. จัดคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร (28 กรกฎาคม) โดยจัดระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม -31 สิงหาคม 2557										↔		

7. ผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

1. เกษตรกร 600 ราย ได้รับการวิชาการการแก้ไขปัญหาพร้อมกันได้ ณ จุดเดียว
2. เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยงาน

7.2 ผลลัพธ์

เกษตรกรที่มีปัญหาการประกอบอาชีพด้านการเกษตรได้รับการทางวิชาการและคำแนะนำในการแก้ไขปัญหารวดเร็วทันเวลา เกิดผลตอบแทนและรายได้จากการประกอบอาชีพที่มั่นคง เกษตรกรยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นในการให้บริการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

7.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนการให้บริการคลินิกฯ และมีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบไตรมาสละครั้ง
2. จังหวัดมีการจัดคลินิก จำนวน 4 ครั้ง โดยมีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน 46,200 ราย
3. มีการติดตามการให้บริการต่อเนื่อง ตามจำนวนที่กำหนด
4. โครงการมีข้อมูลความก้าวหน้าและข้อมูลประเมินผลสัมฤทธิ์

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กองพัฒนาการเกษตรพื้นที่เฉพาะ

ผู้ประสานงานโครงการ นายปรีชา พุทธิโชติ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ 0 3631 9026 โทรสาร 0 3621 1443 E-mail Address : saraburi@doae.go.th

โครงการพัฒนาพื้นที่เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดสระบุรี

โครงการสืบเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. ความสอดคล้อง

1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559

ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

5.2 การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตร

5.2.3 สนับสนุนการผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เช่น ศักยภาพของดิน และปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตรที่สำคัญ เช่น ระบบชลประทาน เป็นต้น

5.5 การสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพัฒนาพลังงานชีวภาพในระดับครัวเรือนและชุมชน

5.5.2 ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรด้วยระบบเกษตรกรรมยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ วนเกษตร เป็นต้น โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย เพื่อสร้างความมั่นคง ความหลากหลาย การพึ่งพาตนเองและสามารถเข้าถึงด้านอาหารทุกครัวเรือน ในเชิงของปริมาณ คุณภาพ โภชนาการ และความปลอดภัย โดยการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตผ่านเครือข่ายประชารัฐชาวบ้าน เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ และแหล่งความรู้ในพื้นที่

1.2 ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะให้ความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกรทุกระดับ โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยให้มีที่ดินทำกิน เพิ่มทางเลือกให้เกษตรกร โดยสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนในระบบส่งเสริมองค์ความรู้ และฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรให้มีรายได้เพียงพอกับการครองชีพ และป้องกันความเสี่ยงในกระบวนการผลิตของเกษตรกร

1.3 นโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร

การบริหารจัดการงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ เป้าหมายการพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้

2. หลักการ เหตุผล และแนวคิดของโครงการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอฯ เจ้าฟ้าหญิงจุฬารัตน์วลัยลักษณ์อัครราชกุมารี และพระบรมวงศานุวงศ์ต่างๆ ได้ทรงเล็งเห็นสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนของเกษตรกร ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำ ที่ดินทำกินขาดความรู้ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า จึงทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการพัฒนาด้านต่างๆ แก่ราษฎรที่ประสบปัญหา โดยเน้นให้ผล การดำเนินงานตกถึงมือราษฎรโดยตรงเป็นเบื้องต้นให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่าง “พออยู่พอกิน” และขณะเดียวกันก็เป็นการปูพื้นฐานไว้สำหรับ “ความกินดีอยู่ดี” ต่อไปในอนาคตด้วย ดังนั้น จึงมีลักษณะของการมองผลสำเร็จที่เป็นการคุ้มค่าน่ามากกว่าคุ้มทุน นอกจากนี้ยังทรงมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในสภาพที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างสูงสุด เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในระยะยาว

โครงการสืบเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่มุ่งพัฒนารัฐบาลผู้ยากไร้ให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งพื้นที่ดำเนินการโครงการส่วนใหญ่จะอยู่ห่างไกลจากชุมชนอยู่ในเขตทุรกันดาร การเข้าไปพัฒนาการเกษตรของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก โดยมีหลักการสำคัญ คือ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นขั้นตอนตามลำดับความจำเป็น ประหยัด การพึ่งพาตนเองส่งเสริมความรู้และเทคโนโลยีการสมัยใหม่ที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน สามารถวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และความพร้อมของเกษตรกรได้ด้วยตนเอง

3. วัตถุประสงค์โครงการ

3.1 เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายมีการประกอบอาชีพทางการเกษตรอย่างมั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต

3.2 ชุมชนมีแหล่งผลิตอาหารที่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกในชุมชน

3.3 เพื่อให้เกษตรกรเกิดความรักถิ่นที่อยู่อาศัย รู้จักการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

4. เป้าหมาย

4.1 กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรทั่วไปหรือเกษตรกรผู้นำที่มีความพร้อมและมีความตั้งใจในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน จำนวน 60 ราย

4.2 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 1) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ
- 2) เจ้าหน้าที่ในโครงการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) ผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนในพื้นที่โครงการ

5. กิจกรรมและวิธีดำเนินงาน

กิจกรรม

5.1 ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร

5.2 แปลงเรียนรู้เพื่อเป็นต้นแบบสำหรับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและฝึกปฏิบัติ ได้แก่

- การปลูกพืชไร่ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ไม้ดอก พืชผักปลอดภัยจากสารพิษ

วิธีการดำเนินงาน

1. ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร

1.1 จัดเวทีชุมชนสำรวจความต้องการและจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาด้านการเกษตรและศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ

1.2 ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร โดยคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจ มีความพร้อมในการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างจริงจัง หากมีเกษตรกรที่เป็นอาสาสมัครเกษตรกรในพื้นที่ ควรพิจารณาเป็นลำดับแรก และจัดทำเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีความรู้และทักษะที่เหมาะสม อาทิ

- การทำการเกษตรแบบผสมผสานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- การผลิตพืชโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
- การปรับปรุงบำรุงดินในเขตชลประทาน
- การลดต้นทุนการผลิตข้าว
- การปลูกพืชไร่หลังนา
- การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี

ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับการผลิตของเกษตรกรและศักยภาพของพื้นที่ เน้นการถ่ายทอดโดยวิทยากรในท้องถิ่น อาทิ ราษฎรชาวบ้าน เกษตรกรผู้นำ อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน เป็นต้น ส่งเสริมการผลิตพืชและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี

7. ผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัด

7.1 ผลผลิต

- 1) เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 60 ราย ได้รับการส่งเสริม
- 2) เกิดจุดเรียนรู้เทคโนโลยีในการปลูกพืชให้เกษตรกร/ชุมชนได้ใช้ในการศึกษาดูงาน และนำกลับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในแปลงของตนเอง

7.2 ผลลัพธ์

เกษตรกรร้อยละ 60 ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และพัฒนา สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการทำการเกษตรของตนเอง สามารถลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าทางการเกษตรได้

7.3 ตัวชี้วัด

- 1) เกิดจุดเรียนรู้ต้นแบบการทำการเกษตรในชุมชน
- 2) เกษตรกรลดต้นทุนทางการเกษตรลงได้

8. สถานที่ดำเนินงาน

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

9. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี

ผู้ประสานโครงการ

นายสมบูรณ์ โควงค์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
โทร 0 3631 9026 E-mail : saraburi@doae.go.th